

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ

РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ФЕДЕРАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЕВЕРО-ОСЕТИНСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ КОСТА ЛЕВАНОВИЧА ХЕТАГУРОВА»

Ф.А. Царикаева

ПРАКТИКУМ ПО ОСЕТИНСКОМУ ЯЗЫКУ

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ

Направление 45.03.01 Филология
Профиль подготовки «Отечественная филология
(осетинский язык и литература)»

Квалификация (степень) выпускника – бакалавр

Владикавказ 2021

ББК 81.521.323я7

Рекомендовано Научно-методическим советом ФГБОУ ВО
СОГУ «Северо-Осетинский государственный университет
имени Коста Левановича Хетагурова»

Царикаева Ф.А. Практикум по осетинскому языку:
Учебно-методическое пособие / Ф.А. Царикаева; Сев.-
Осет. гос. ун-т. – Владикавказ: СОГУ им. К.Л. Хетагурова:
ИП Цопанова А.Ю., 2021. – 128 с.

ISBN 978-5-00081-135-1

Рецензенты:

Качмазова . . – кандидат филологических наук, доцент
кафедры осетинского языка СОГУ им. К.Л. Хетагурова;

Цопанова Р.Г. – доктор филологических наук, профессор кафедры
осетинского языка и литературы СОГУ им. К.Л. Хетагурова

Учебно-методическое пособие разработано в соответствии с Федеральным государственным образовательным стандартом высшего образования для студентов филологических факультетов высших учебных заведений направления 45.03.01 Филология. Профиль подготовки «Отечественная филология (осетинский язык и литература)». Квалификация (степень) выпускника – бакалавр.

Пособие содержит рабочую программу, практический блок, методические рекомендации по организации самостоятельной работы студентов, тесты для рубежных аттестаций, а также вопросы и задания по промежуточной аттестации.

Учебно-методическое пособие может использоваться во время работы на занятиях, при выполнении домашнего задания и подготовке к текущему и итоговому контролю по дисциплине.

ISBN 978-5-00081-135-1

ББК 81.521.323я7

© СОГУ им. К.Л. Хетагурова, 2021

© Царикаева Ф.А., 2021

СОДЕРЖАНИЕ

I.	Рабочая программа дисциплины «Практикум по осетинскому языку»	5
II.	Курс лекций по дисциплине «Практикум по осетинскому языку»	54
III.	Методические рекомендации по подготовке к семинарским, практическим занятиям по дисциплине «Практикум по осетинскому языку»	54
IV.	Контроль знаний	114
V.	Дополнительный материал	121

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ДИСЦИПЛИНЫ «ПРАКТИКУМ ПО ОСЕТИНСКОМУ ЯЗЫКУ»

1.1. Структура и общая трудоемкость дисциплины

Дисциплинаы иумæйаг бæрц у боны хайады 7 зачетон иуæджы (252 сах.)

	Боны хайад					
Курс	1		2		3	
Семестр	1	2	3	4	5	
Лекцитæ	–	–	–	–	–	
Практикон ахуыртæ	18	18	36	36	40	
Лабораторон куыстытæ	–	–	–	–	–	
Консультацитæ	–	–	–	–	–	
Иумæйагæй аудиторон ахуыртæ	18	18	36	36	40	
Хибар куыст	18	18	36	–	32	
Курсон куыст	–	–	–	–	–	
Бæрæг кæныны хуыз						
Фæлварæн	–	–	–	–	–	
Зачет	–	–	–	–	–	
Сахæтты иумæйаг бæрц	36	36	72	36	72	

1.2. Цели освоения дисциплины:

– студенттæн раттын хъæугæ теоретикон æмæ практикон зонындзинæдтæ орфографи, морфемика, орфоэпи, лексика, морфологи, синтаксис, пунктуаци, стилистика, ныхасы культурайæ (æвзаджы алыхуызон иуæгтæй) æмæ сæ уыцы зонындзинæдтæй пайда кæныныл ахуыр кæнын;

– сфæлхат кæнын, фæуæрæхдæр кæнын æмæ ныффидар кæнын, ирон æвзаджы орфографи, лексика, грамматика æмæ стилистикæйæ цы зонындзинæдтæ райстой, уыдон;

- бацамонын æмæ сфæлтæрын орфографи, пунктуаци, синтаксис, ныхасы культурайы æгъдæуттæ;
- бацамонын дзырды алыхуызон æвзæрсты хуызтæ;
- бацамонын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст;
- базонгæ кæнын нырыккон ирон литературон æвзаджы нормæтимæ æмæ ахæм æмбарынадтимæ, куыд æвзаг, нырыккон ирон литературон æвзаг, ныхасы стиль, ныхасы культура;
- теоретикон зонындзинæдты бындурыл студенттæм практикон фæлтæрддзинæдтæ райрæзын кæнын;
- уыцы фæлтæрддзинæдтæ æмæ рацыд æрмæг практикон ахуырты рæстæг ныффидар кæнын;
- ныхасы культура æмæ иумæйаг культура бæрзонддæр кæнын;
- коммуникативон арæхстдзинæдтæ рæзын кæнын.

Задачи дисциплины:

- орфографи, морфемикæ, орфоэпи, лексикæ, морфологи, синтаксис, пунктуаци, стилистикæ, ныхасы культурайы бастдзинад иртасын;
- орфографийы куыд лингвистикон зонады къабазы тыххæй, стæй ирон æвзаджы орфографийы историйы сæйраг принципты тыххæй зонындзинæдтæ раттын;
- зонын дзырд æмæ хъуыдыйады тыххæй иумæйаг æмбарынад;
- зонын орфографион, фонетикон, морфемон (дзырдарæзтон), дзырдарæзтон, морфологион æвзæрстытæ аразын;
- зонын хуымæтаг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ сæ синтаксисон æвзæрст;
- фæлтæрæнты алы хуызты æххуысæй пунктуацийæ æгъдæуттæ амонин;
- бæлвырд ныхасы ситуацийы хъæугæ æвзагон мадзæлттæй пайда кæныныл ахуыр кæнын;
- практикон æгъдауæй фидар кæнын теоретикон зонындзинæдтæ, ахуыр кæнын теоретикон æрмæгæй пайда кæнын;

- æвзаджы иуæгтæй ныхасы пайда кæнын æмæ сæ ивды æгъдауттæм хъус æрдарын кæнын;
- сæрмагонд куыстытæ æххæст кæнын.

1.3. Место дисциплины в структуре ОПОП бакалавриата

Б1. Б. 17.1. Бындурон хай. Практикумтæ.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум» хаст цæуы сæйраг ахуырадон программæйы бындурон хайы практикумтæм, æнгом баст у ахæм курсимæ, куыд «Нырыккон ирон æвзаг», уымæ гæсгæ – дисциплина æнтыстджынаей сахуыр кæнæн ис, ацы курс рацæугæйæ, студенттæ цы зонындзинæдтæ райстой, уыдоны бындурыл.

Дисциплина сахуыр кæныны тыххæй студент хъуамæ

зона:

- ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты æхсæн (ОПК-2);
- æвзагон æмæ литературон факттæ æмбырд кæнын æмæ æвзарын (ОПК-4);
- ирон æвзаджы литературон формæйæ, йæ дзургæ æмæ фысгæ коммуникацийы сæйраг мадзæлттæ æмæ фæрæзтæй сæрибарæй пайда кæнын (ОПК-5);

арæхса:

- цы æвзаг æмæ литература ахуыр кæны, уыдоны теори æмæ историйæ зонындзинæдтæй хи наукон-иртасæн куысты пайда кæнынмæ (ПК-1);
- хъæугæ информаци чингуыты æмæ Интернеты фæрцы агурынмæ (ОПК-6);
- филологийы бæлвырд къабазы, наукайы цы методикæтæ ис, уыдоны бындурыл, наукон разамонæджы амындæй локалон иртæстытæ æмæ аргументтимæ хатдзæгтæ кæнынмæ арæхсын, хи хъуыдытæ фысгæ æмæ дзургæ хуызы æвдисынмæ (ПК-2).

1.4. Требования к результатам освоения дисциплины (компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины).

Дисциплина ахуыр кәнгәйә, хуама сәвзәрой ахәм компетенциә:

ОПК-4: владение базовыми навыками сбора и анализа языковых и литературных фактов, филологического анализа и интерпретации текста;

ОПК-5: свободное владение основным изучаемым языком в его литературной форме, базовыми методами и приемами различных типов устной и письменной коммуникации на данном языке;

ПК-1: способность применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности;

ПК-5: способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных и профессиональных образовательных организациях;

ПК-6: умение готовить учебно-методические материалы для проведения занятий и внеклассных мероприятий на основе существующих методик.

Дисциплина сахуыр кәнгәйә, студент

хуама зона:

- сәйраг теоретикон әмбарынадтә (ПК-1);
- нырыккон ирон әвзаджы теорийы сәйраг бындураәвәрдтытә (ПК-1);
- ирон орфографийы сәйраг принциптә (ПК-1);
- орфографи әмә пунктуацийы әгьдәуттә (ПК-1);
- әвзаджы мырты миниуджытә, сә ивды хуызтә, цавды әгьдәуттә (ПК-1);
- морфемәты нысаниуджытә әмә дзырдтә аразыны фәрәзтә (ПК-1);

– дзырды бынат æвзаджы системæйы, йæ миниуджытæ, йæ лексикон нысаниуæджы арæзт, дзырдлаты дих дзырдтæн сæ равзæрдмæ, сæ пайдакæнынадмæ æмæ ныхасы стильтæм гæсгæ (ОПК-5);

– нырыккон ирон æвзаджы ныхасы хæйттæ æмæ сæ морфологион миниуджытæ (ПК-1);

– ныхасы хæйтты грамматикон категоритæ, сæ грамматикон формæтæ æмæ синтаксисон функцитæ (ПК-1);

– сæйрагдæр фразеологизмты нысаниуджытæ æмæ сæ ахадындынад дзургæ æмæ фысгæ ныхасы (ОПК-5);

– хъæлæсонтæ æмæ æмхъæлæсонты растфыссынад дзырды мидæг алы позициты (ПК-1);

– номон ныхасы хæйтты разæфтуантæ æмæ фæсæфтуантæ æмæ сæ растфыссынад (ПК-1);

– мивдисæджы формæты арæзт, сæ аразæг аффикстæ æмæ сæ растфыссынад (ПК-1);

– æххуысгæнæг ныхасы хæйтты растфыссынад (ПК-1);

– вазыгджын дзырдты растфыссынад (ПК-1);

– сæрмагонд дзырдты растфыссынад (ПК-1);

– цыбыргонд дзырдты растфыссынад (ПК-1);

– æрбайсгæ дзырдты растфыссынад (ПК-1);

– нырыккон ирон æвзаджы синтаксисы æппæт иуæгтæ (ПК-1);

– синтаксисон иуæгты арæзты хицæндынадтæ, уыцы иуæгты хæстæ æмæ гæнæнтæ (ПК-1);

– ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ, ныхасы жанртæ (ПК-1);

– ирон литературон æвзаджы нормæтæ (ПК-1);

– ирон литературон æвзаджы функционалон стильтæ (ПК-1);

– хъуыдытæ кæрæдзийыл логикон æгъдауæй раст æвæрын (ПК-1);

– аив æмæ зæрдæмæдзæугæ ныхас аразын ОПК-5;

хъуамæ **арæхса**:

– зонындынадтæй наукон-иртасæн æмæ æндæр куысты хуызты пайда кæнынмæ (ОПК-4); (ОПК-5);

– теоретикон фæрстытыл дзургæйæ, хи хъуыдытæ зæгъынмæ (ОПК-4), (ОПК-5);

- алыхуызон дзырдүттэй раст пайда кэнынмэ (ОПК-5);
- бэлвырд темэйыл цыбыр доклад кэнаэ хъусынгэнинаг скэнынмэ, литературэйэ пайда кэнынмэ (ОПК-4);
- теоретикон фæрстытыл дзургэйэ, хи хъуыдытæ загъынмэ (ОПК-4), (ОПК-5);
- орфограммæтæ иртасын æмæ сæ æмбарын кэнынмэ (ПК-1);
- дзырдтæ хъæугæ грамматикон формæты æвæрынмэ (ПК-1);
- дзырдтæ æмæ фразеологизмтэй ныхасы мидæг раст пайда кэнынмэ (ОПК-4);
- ныхасы æппæт грамматикон формæтэй дæр раст пайда кэнынмэ (ОПК-5);
- лæвæрд текст æнæ рæдыдæй фыссынмэ (ОПК-5);
- дзырдæн орфографион, фонетикон, морфемон (дзырдарæзтон), дзырдарæзтон, морфологион æвзæрстытæ кэнынмэ (ПК-1);
- хъуыдыйæдтæ ныхасы хæйттæм æмæ уæнгтæм гæсгæ раст æвзарынмэ (ПК-1);
- хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ раст аразынмэ æмæ сæ дзургэйэ æмæ фысгэйэ раст пайда кэнынмэ (ОПК-5);
- хъуыдыйадæн синтаксисон æвзæрст кэнынмэ (ПК-1);
- аивадон текстæн лингвостилистикон анализ кэнынмэ (ПК-1);
- пунктуацион, лексикон, стилистикон рæдыдтытæ иртасынмэ æмæ сæ раст кэнынмэ (ПК-1),
- ирон æвзаджы пунктуацийы æгъдæуттэй пайда кэнынмэ (ПК-1);
- ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ хицæн кэнынмэ (ОПК-5);
- ныхас аразынмэ, ирон литературон æвзаджы нормæты домæнтæ æххæстгæнгэйэ (ПК-1);
- зонындзинæдтэй наукон-иртасæн æмæ æндæр куысты хуызты пайда кэнынмэ (ОПК-5).

1.5. Содержание и учебно-методическая карта дисциплины. 1 семестр.

№	Тематы (фæрстыты) нæмттæ	Ахуыртæ		Студентты хйбар куыст		Бæрæг кæныны хуызтæ	Баллты бæрц		Литературæ
		лек- цитæ	практи- кон/ семи- нартæ	мидис	сах.		min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-2	Орфографи. Хъæлæсонты растфыссынад. Хъæлæсонты каæрæдзи ивынад.	–	4	Ирон орфографийы сæйраг принциптæ. У, УЫ, УÆ, ÆУÆ- йы растфыссынады æгъдауттæ дзырды райдайæны æмæ сæ астæу. Хъæлæсонты фембæлды растфыссынад. Апостроф авæрыны æгъдауттæ. Хъæлæсонты ивдзинаедтæ ныхасы мидæг æмæ сæ растфыссынады æгъдауттæ.	4	Дзырдуатон диктант. Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	16	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

3	Æмхъæлæссонтæ растфыссынад.	–	2	Æмхъæлæссонтæ мырты ивддзинадтæ ныхасы мидаг: æмхуызонад, алыхуызонад æмæ аккомодаци. Æмхъæлæссонтæ къордтæ дзырды райдайæны. Ламагъ æмæ тыхджын æмхъæлæссонтæ фембæлд. Æмхъæлæссонтæ С, Ф, Х-йы фæстæ азылангон æмхъæлæссонтæ растфыссынад.	2	Фронталон æрфарст. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	15	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
4	Дывæргонд æмхъæлæссонтæ растфыссынад.	–	2	Æмхъæлæссонтæ æххæст ассимиляциямæ растфыссынады æгъдæуттæ. Æмхъæлæссонтæ æнæххæст ассимиляциямæ растфыссынады æгъдæуттæ. Æзылангон æмхъæлæссонтæ къордтæ цы дзырдты уидаджы æмбæлыны, уыдоны растфыссынады æгъдæуттæ. Æмхъæлæссонтæ дывæркæнынады уавæртæ.	2	Сæргæтонд æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Зачеты фæрстытæ.	–	15	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

5	Сәрмагонд нәмиты растфыссынад.	–	2	Дзырдтæ стыр дамгъæйæ фыссыны агъдауттæ.	2	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Диктант.	–	8	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
6	Дзырды морфемон арæст.	–	2	Формæ ивæг æмæ формæ нæивæг дзырдтæ ирон æвзаджы. Дзырд аразæг хæйттæ – аффикстæ. Дзырды нысаниуæгджын хæйттæ – морфемæтæ.	2	Сәрмагонд æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Морфемон анализ аразын.	–	12	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
7	Разæфтуанты растфыссынад.	–	2	Разæфтуантæ: А-, БА-, РА-, ÆР-, ÆРБА-, ÆМ-, ÆН/Æ- (Æ-), НЫ-, С-, Ф/Æ- йы растфыссынад.	2	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ.	–	12	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
8	Фæсæфтуанты растфыссынад.	–	2	Фæсæфтуантæ: – АГ, – Ы, – ДЗАГ, – ДЗÆГ, – ГАЙ, – ДÆР, – (У) ОН-ы растфыссынады агъдауттæ.	2	Зачеты куысты фæрстытæ. Диктант.	–	12	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

9	Вазыгджын дзырдты растфыссынад.	–	2	Вазыгджын дзырдты араэзты хуызтæ. Иугæнаг хъæлаесон Ы-йы руаджы вазыгджын дзырдты араэст. Æнæ иугæнаг хъæлаесонæй вазыгджын дзырдты араэст.	2	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	10	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
	Иумæйаггæй:		18		18			100	

1.5. Содержание и учебно-методическая карта дисциплины. 2 семестр.

№	Темагты (фæрстыгы) наæмттæ	Ахуыргæ		Студентты хибар куыст		Барæг кæныны хуызтæ	Баллты бæрц		Литера- тура
		лек- цитæ	практи- кон/ семи- нартæ	мидис	сах.		min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-2	Номдарты растфыссынад.	–	4	Иумæйаг æмбарынад номдарты тыххæй. Хауæнты кæрæтты растфыссынад. Бирæон нымæгцы номдарты растфыссынад.	2	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Диктант.	–	20	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

3	Миногонтæ æмæ фæрдыртты растфыссынад.	–	2	Миногонты нысануæг. Минуæгæвдисæг æмæ ахæстæвдисæг миногонтæ. Минуæгæвдисæг миногонты бæрцбарæнтæ. Миногонты тасындзæг. Фæрдыртты нысануæг, морфологион миниуджытæ. Фæрдыртты рахызт æндæр ныхасы хæйттæм. Фæрдыртты дих сæ нысануæгмæ гæстæ. Миногонты æмæ фæрдыртты растфыссынад.	4	Сæрматонд æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын, зачеты фæрстытæ.	–	20	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
4-5	Нымæцонты растфыссынад. Номивджыты растфыссынад.	–	4	Нымæцон куыд ныхасы хай. Нымæцонты дих сæ нысануæгмæ æмæ сæ кондмæ гæстæ. Номивæг куыд ныхасы хай. Номивджыты дих сæ кондмæ гæстæ, цы ныхасы хæйттæ фæивынц, уымæ гæстæ, сæ амындмæ гæстæ. Нымæцонты æмæ номивджыты тасындзæг.	4	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты фæрстытæ.	–	20	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
6-7	Мивдисджыты растфыссынад.	–	4	Иумæйаг æмбарынад мивдисджыты тыххæй. Мивдисджыты райдайæн формæ. Цæугæ æмæ æдзуугæ æххæст æмæ æнаххæст мивдисджытæ. Мивдисджыты злæхæнтæ. Мивдисджыты афонтæ æмæ сæ бындурты араст. Мивдисджыты цæстæмтты æмæ нымæцты формæтæ; æнаæцæстæгомон формæтæ. Вазыгджын мивдисджытæ æмæ мивдисæджы вазыгджын формæтæ. Æххуыстæнаг мивдисæг УÆВЫН-ы растфыссынад.	4	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын, зачеты фæрстытæ.	–	20	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

8	Әххуысгәнаг ныхасы хайтты растфыссынад (разәвәертты, фәсәвәертты, хайытты, әвәстхьәртты).	–	2	Разәвәертты нысаниуджытә әмә синтаксисон функцитә. Разәвәертты рахызт разәфтуантәм. Иумәйаг әмбарынад фәсәвәертты тыххәй, сә нысаниуджытә. Хайытты тыххәй иумәйаг әмбарынад. Хайытты дих сә нысаниуджытәм гәстә. Формәаразәг әмә дзырларазәг хайытгә. Әвәстхьәртә, сә нысаниуәгмә гәстә дих: әнкә-арәнтәәвдисәг (цин, катәй, маст, фәсмон, уайдзәф, дис, разыдзинад, фыдәх, тас, фәдәттың уавәр кәна цауән аргъ) әмә исты архайдмә разәнгартгәнаг, фәндонәвдисәг әвәстхьәртә (адәймагмә арәзт әмә цәрагәйтәм арәзт).	2	С а р м а г о н д әрфарст. Фәлтәрәнтә әххәст кәнын. Контролон куысты фәрстытә.	–	10	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
9	Әрбайстә дзыртты растфыссынад. Цыбыртонд дзыртты растфыссынад. Иумәйагәй:	–	2	Уырыссаг әвзәгәй әрбайстә дзыртты растфыссынад. Интернационалон суффиктә -АЛ, – АР, – ИСТ-ы растфыссынад. Иугай дзыртты цыбыркәнынады хуызтә. Абревиатурасты хуызтә.	2	Ф р о н т а л о н әрфарст. Диктант.	–	10	[2], [3], [4], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
			18		18			100	

1.5. Содержание и учебно-методическая карта дисциплины. 3 семестр.

№	Тематы (факстылы) нэмттэ	Ахуыртэ		Студентты хйбар куыст		Барэг каныны хуызтэ	Баллты бэрц		Литера- турэ
		лек- цитэ	практи- кон/ семи- нартэ	мидис	сах.		min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ирон аэваг – ирон адаемы аэваг: Республика Цагаг Ирыстон- Аланийы ама Республика Хуссар Ирыстоны падзахадон аэваг. Ныхасы хуызтэ ама формагтэ. Ныхасы жанртэ.	–	2	Падзахадон аэваджы сайраг функцияг ама сс 'ххастканынад ирон аэваджы. Ирон аэваджы эстетикон ама этикон хастэ. Национ аэваджы формагтэ. Литературон аэваг куыд национ аэваджы уаелдар формаг ама йа миниуджытэ. Ныхасы жанртэ ама сс хицэндзинад карадзийа.	2	Сармагонд арфарст. Цыбыр раныхастэ. Фалтарэнтэ аххаст канын.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].

2	Текст кувд ныхасы иуаг. Текстты хуызтæ.	–	2	Текст æмæ йæ минуджытæ. Текстты хуызтæ. Бастдзинады хуызтæ текстты мидæг. Бастдзинады логикон-мидисон фæрæзтæ. Грамматикон бастдзинæдтæ. Текстты иуагтæ. Текстты хуызтæ (арфыст, таурагæг, тæрхон) æмæ сæ хицæндзинæдтæ. Текстты хуызты хицæндзинæдтæ сæ пайдакæнынады сферæмæ гæстæ.	2	Фронталон æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Зачеты фæрстытæ.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
3	Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзагты 'хсан. Ирон лексикайы этимологон сконд. Ирон дзырдтæ æндæр æвзагты. Ирон æвзаг иртасыны историйæ. Активон æмæ пассивон лексика.	–	2	«Индоевропæйаг æвзагты бинонты»къордты дих. Æвзаджы сæйраг лексикон фонд æмæ йæ нысаниуаг æвзаджы хысмæты. Активон æмæ пассивон лексика. Ирон æвзаджы сæйраг лексикон фонд аразаг дзырдты къордтæ. Æндæр æвзагтæй æрбайстæ дзырдтæ ирон æвзаджы, сæ тематикон къордтæ. Ирон æвзаджы æндæвдад æндæр æвзагтыл. Кавказы цæрæг адæмты æвзагтæ.	2	Сæрмагонд æрфарст. Цыбыр раныхæстæ. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Зачеты фæрстытæ.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].

4-5	Ирон аъзаджы диалектон дих аъмае диалектты сәйрагләр фонетикон, лексикон, морфологийы хицендзинаелтә.	–	4	Диалект аъмае ныхасыздәхты хицендзинал. Ирон аъзаджы диалекттә аъмае сә сәйраг фонетикон, морфологион аъмае грамматикон хицендзинелтә. Ирон диалекты ныхасыздәхтытә. Дыгурон диалекты ныхасыздәхтытә.	4	Фронталон әрфарст. Фәлгәрәнтә аъхәст кәнын. Конترولон куысты, зачеты фәрстытә.	–	10	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
6	Лексикографи. Графика.		2	Лексикографи – дзырдүәттә аразыны тыххәй ахуырад. Дзырдүәттә аразыны истори ирон аъзаджы. Дзырдүәтты хуызтә ирон аъзаджы. Сәйраг дзырдүәттә. Дзырд «графикә»-йы нысаннуджытә. Ирон фыссынады истори.	2	Сәрмагонд әрфарст. Цыбыр раныхаестә. Фәлгәрәнтә аъхәст кәнын. Зачеты фәрстытә.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
7	Лексика. Дзырды нысаннуджытә. Дзырд куыл ныхасы аивдзинады мадзал. Фразеологи.		2	Дзырды сәйраг функци. Ныхасы аивдзинады, нывәфтыддзинады мадзәлтә: синонимтә, антонимтә, омонимтә, неологизмтә, метафора, метоними, синекдохә, антигезә, оксюморон, ә. әнд. Фразеологизмты әмбарынад.	2	Сәрмагонд әрфарст. Фәлгәрәнтә аъхәст кәнын. Зачеты фәрстытә.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].

8-9	Ирон литературон авзаджы норматгæ. Лексикон норматгæ.	–	4	Ныхасы култура æмæ авзаджы норма. Норматы хуызтæ: фонетикон, морфологион, дзырдарæзтон, контактон. Лексикон раеддлтыгты хуызтæ. Плеоназм æмæ йæ хуызтæ. Тавтологи.	2	Фронталон арфарст. Цыбыр раныхæстæ. Фæлтаерантæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ.	–	10	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].
10	Грамматикон норматгæ: дзырдарæзтон, морфологион æмæ синтаксисон.		2	Дзырдарæзтон (дзырды хайтты кæраедзимæ афтауыны æгъдауттæ, ног дзырды араст), морфологион (ныхасы хайтты грамматикон форматы – хауæнты, бæрцы æ. æнд – раст араст) æмæ синтаксисон норматгæ (сæйраг иуæгты – дзырдаст æмæ хъуыдыйады – раст араст). Фæрссагмион злæхтыгты пайдакæнынад. Æппæршæг æвдисæг дзырды пайдакæнынад. Дзырды рæнхъæвæрды æгъдауттæ.	2	Фронталон арфарст. Фæлтаерантæ æххæст кæнын. Зачеты фæрстытæ.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].
11-12	Стилистикон норматгæ. Растдзурыналы норматгæ (орфоэпион). Орфографион норматгæ.	–	4	Стилистикон раеддлтыгтæ. Ирон орфоэпиый сæйрагдæр æгъдауттæ. Ирон растфыссынады (орфографийы) принциптæ. Хъæлæсонтæй райдайгæ дзырды растфыссынад, апостроф æвæрыны æгъдауттæ, æмхъæлæсонты растфыссынад, æмхъæлæсонты дываркæнынад, æрбайстæ дзырды растфыссынад.	2	Фронталон арфарст. Фæлтаерантæ æххæст кæнын. Контролон куысты, ачеты фæрстытæ.	–	10	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].

13	Ныхасы этикет.	–	2	Ирон ныхасы этикеты миниуджыга амаа йае бастдынад иумайаг ирон алдддм култураимд. Этикетон формулаага. Табугонд дзырдтаа.	2	Саармагонд арфарст. Цыбыр раныхаастаа. Феллтарангаа аххааст каанын. Зачеты фартстыгаа.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
14	Ирон ааваджы функционалон стильтаа. Хуудддажы ныхас. Официалон-хууддагон стиль.	–	2	Ныхасы култураа, йае мидис амаа йае функцитаа. Ааваджы нормаа. Нормайы вариант амаа йае хуызтаа. Ныхасы стильтаа. Официалон-хууддагон стиль, йае хуызтаа, уыцы хуызты жанртаа. Хууддагон документа миниуджыга, саа араат (структураа) амаа се 'азаг.	2	Саармагонд арфарст. Цыбыр раныхаастаа. Феллтарангаа аххааст каанын. Зачеты фартстыгаа.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
15	Наукоон амаа профессионалон ныхасы култураа.	–	2	Наукоон стили иумайаг характеристикаа, йае мидисон миниудж. Наукоон ныхасы дластилига (хуызтаа) амаа жанртаа (саармагонд). Наукоон-ахуудрадон жанртаа, саа сгайраг функци. Наукоон-ахуудрадон тексты аавзаг амаа араат (структураа). Наукоон тексты аавзагон (лексикон, грамматикон) хицаандзынаадаа.	2	Саармагонд арфарст. Цыбыр раныхаастаа. Феллтарангаа аххааст каанын. Зачеты фартстыгаа.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].

16	Публицистичон стиль. Ныхасы культура амаа дзыллон коммуникацты фæрæзтæ.	–	2	Публицистикæ куыд литературæ амаа журналистикæйы сæрмагонд хуыз. Публицистичон стили жанртæ (газетон, телеуынынад, орагори, коммуникативон, рекламон). Публицистичон стили æвзагон хицæндзинадтæ (лексикон, морфологион, синтаксисон). Публицистикæ амаа ныхасы культураейы норматæ. Æндæр стилиы æвзагон фæрæзтæй пайдакæнынад публицистикæйы. Газетон жанртæ нæ республикон амаа районты газетты. Эфиры ныхасы миниуджыты хицæндзинад хуымæтæджы дзургæ ныхасæй. Хоз миниуджытæ амаа аиппытæ республикон радиоийы кулджыты ныхасы. Нæ республикон телеуынынад кулджыты ныхасы хъæд.	4	Сæрмагонд æрфарст. Цыбыр раныхæстæ. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ.	–	10	[2], [3], [4], [8], [9], [10], [11], [12].
----	---	---	---	---	---	---	---	----	--

17	Аивадон стиль. Аивадон тексты нывæфтыд- аивгæнæн мæдзæлттæ (нывæфтыдд- зинад, стилистикон фигурæтæ). Дзургæ ныхасы стиль æмæ литературон æвзаг.	–	2	Аивадон стиль, йæ жанртæ. Æндæр стильты æвзагон фæрæзтæй пайдакæнынад аивадон стили. Аивадон стили æвзаджы миннуджытæ. Дзургæ ныхасы стиль æмæ йæ бастдинад литературон æвзагимæ. Дзургæ ныхасы æвзаджы лексикæ æмæ снтакисы хицæндзинæлтæ.	4	Сæрмагонд æрфарст. Цъыбыр раныхæстæ. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Зачеты фæрстытæ.	–	10	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].
18	Аивадон тексты лингвостикон листикон æвзагæст.	–	2		2	Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Аивадон тексты лингвостикон листикон схемæтæ аразын.	–	5	[2], [3], [4], [8], [9], [10]. [11], [12].
	Иумæйагæй:		36		36			100	

1.5. Содержание и учебно-методическая карта дисциплины. 4 семестр.

№	Тематы (фærстыгы) нæмттæ	Ахуыртæ		Студентты хибар куыст		Бæрæст кæныны хуызтæ	Баллты бæрц		Литературæ
		лек-цитæ	практи-кон/семи-нартæ				max	min	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Дзырды тыххæй иумайаг æмбарынад. Дзырды æвзæрсты хуызтæ ирон æвзалджы. Дзырды æвзæрст йæ растфыссынадмæ гæстæ (орфографин æвзæрст). Дзырды æвзæрст йæ мырон аразтмæ гæстæ (фонетикон æвзæрст). (Дзырды мырон сконды тыххæй иумайаг æмбарынад; хъæлæсонты æмæ æмхъæлæсонты классификаци).	–	2	–	–	Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	5	[2], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

2	Дзырды æвзæрст йæ аразмæ гæстæ (морфемон æвзæрст). (Дзырды морфемон аразмæ тыххæй иумæйаг æмбарынад, морфемæтæ æмæ аффикстæ; разæфтуанты фæрцы аразмæ ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад; фæсæфтуанты фæрцы аразмæ ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад; вазыгджын дзырдты аразмæ æмæ сæ растфыссынад).	–	2	–	–	Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	5	[2], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].
3	Дзырды æвзæрст, ны ныхасы хай у, уыма гæстæ (морфологион æвзæрст). (Дзырды морфологион миниуджыты тыххæй иумæйаг æмбарынад; номдарты, минотонты, нымæцонты, номивджыты, мивдисджыты, миногмитæ æмæ фæрссагмиты, фæрæдзырды, æххуысгæнæг ныхасы хайтты (бæттæг, разæвæрд, фæсæвæрд, хайыгт, æвастхæртæ) морфологион æвзæрст).	–	2	–	–	Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын.	–	5	[2], [7], [8], [9], [10], [11], [12], [13].

4	<p>Ерхаеаен нысаңттаг хуыматэг хуудыйады. Стъѣлф, фарсты нысан амаг хъеры нысан хуудыйады каѣрон амаг хуудыйады мидаг. (Пунктуацийы амбарынад, йаг бастдынад аэвгазонады иннаг хайттимаг. Ерхаеаен нысаңттаг, саг дих саг функциаг гасгаг.</p> <p>Хуудыйады тыххей иумаггаг амбарынад. Хуудыйады дих саг загды нысанмаг амаг интонацимаг (экспрессивон ахуырстмаг, цы аенкараентаг аэвдисыңц, уыдонмаг гасгаг) гасгаг. Стъѣлф, фарсты нысан амаг хъеры нысан хуудыйады каѣрон амаг хуудыйады мидаг).</p>	–	2	–	–	Фалтарентаг аххаг каеның.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
5	<p>Къадзыг хуыматэг хуудыйады. Къадзыг хуудыйады амхуызон уаенттимаг. Къадзыг хуудыйады амхуызон амаг алыхуызон барагтаентамаг.</p>	–	2	–	–	Фалтарентаг аххаг каеның.	–	10	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
6	<p>Къадзыг амхасенимаг.</p>		2		–	Фалтарентаг аххаг каеның.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
7	<p>Къадзыг фалкатонд дзырттимаг. Къадзыг абарстымаг. Къадзыг сиданимаг.</p>	–	2	–	–	Фалтарентаг аххаг каеның. Конгрон куысты фартыггаг.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].

8-9	Къæдзыг миногми æмæ фæрссагми, миногмион æмæ фæрссагмион здæхтытимаæ.	–	4	–	–	Фæлтæрагтæ æххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [11], [14].
10	Къæдзыг æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдганаг дзырдтимаæ. Къæдзыг бавæргæ дзырдтæ, дзырдбæстыгæ æмæ бавæргæ хъуыдыйæттимаæ.	–	2	–	–	Фæлтæрагтæ æххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
11	Къæдзыг æвастхæртимаæ. Къæдзыг хайытимаæ (хайыгты дих сæ нысаннуджытæм гæсгæ).	–	2	–	–	Фæлтæрагтæ æххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
12	Стъæлф къæдзыгтимаæ, нымайгæ кæй фæкæнæм, хъуыдыйады ахæм даргъгонд хайтты фæстæ. Стъæлф къæдзыгтимаæ тынг даргъгонд хъуыдыйады æмхуызон уæнгты æхсан.	–	2	–	–	Фæлтæрагтæ æххæст кæнын. Контролон куысты фæрстыгæ.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
13	Дыстыæлф æвæрыны агъдаутгæ. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимаæ. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады ранымады разæй.	–	2	–	–	Фæлтæрагтæ æххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].

14	Тире аэварыны агъдаутта. Тире хуыдыйады сэйраг уаентгы ахсан. Тире цухтонд загъинаджы басты.	–	2	–	–	–	Фæлтæрагтæ аххæст кæнын.	–	10	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
15	Тире хуыдыйады æмхуызон уаентгимæ. Тире æмхасантимæ. Тире бахæстæ конструкцитимæ.	–	2	–	–	–	Фæлтæрагтæ аххæст кæнын.	–	10	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
16	Бирæстæлфыг. Бирæстæлфыг хуыдыйады кæрон. Бирæстæлфыг хуыдыйады мидæг.	–	2	–	–	–	Фæлтæрагтæ аххæст кæнын. Контролон куысты фæрстытæ.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
17	Къæлæттæ аэварыны агъдаутта. Къæлæттæ цитатæйы. Къæлæттæ драмон уацмысы ремаркетимæ (драмон уацмысты аэвагон хицæндзинæдтæ). Къæлæттæ бавертæ æмæ бахæстæ конструкцитимæ. Дыккъæдзыгтæ сæрмагонд нæмттимæ.	–	2	–	–	–	Фæлтæрагтæ аххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
18	Æрхæцæн нысантæ комкоммæ ныхасимæ хуыдыйæдты (комкоммæ æмæ фæрсæг ныхасы арæст). Æрхæцæн нысантæ диалогон ныхасы (диалогон ныхасы хицæндзинæдтæ).	–	2	–	–	–	Фæлтæрагтæ аххæст кæнын.	–	5	[1], [6], [7], [8], [9], [10], [14].
	Иумæйагæй:		36						100	

1.5. Содержание и учебно-методическая карта дисциплины. 5 семестр.

№	Тематы (фæрстыты) нæмттæ	Ахуыргæ		Студентты хибар куыст		Бæрæг кæныны хуызтæ	Баллы бæрц		Литера- тура
		лек- цита	практи- кон/ семи- нарта	мидис	сах.		min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-2-3	Пункташ. Архацен нысантæ, сæ дих сæ функциягм гæстæ. Бабæтгæвазыгджын хуыдыйад æмæ кæддзыг йæ хайтты æхсен. Архацен нысантæ бабæтгæвазыгджын хуыдыйады иумæйаг хуыдыйады уенгтимæ фыццаг хайы. Стъæлф къæдыпимæ бабæтгæвазыгджын хуыдыйады.	–	6	Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдинад æвзагзонынады иннæ хайттимæ. Пунктуацийы сæйраг принциптæ Вазыгджын хуыдыйады иумæйаг æмбарынад. Вазыгджын хуыдыйады арæст æмæ сæ хуызтæ: бæтгæгджын (бабæтгæвазыгджын, домгæвазыгджын хуыдыйæдтæ), æнæбæтгæгджын. Вазыгджын хуыдыйады грамматикон нысаниуæг. Бабæтгæвазыгджын хуыдыйады арæст. Ахастыг хуызтæ бабæтгæвазыгджын хуыдыйады хайтты æхсен (иугæнæг, дихон, ныхмæвæрдтæ). Бабæтгæвазыгджын хуыдыйады иугæнæг, ныхмæвæрдтæ, дихон бæтгæгтимæ.	8	Иумæйаг æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ.	–	15	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].

4-5; 6-7	Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсен. Дæрæцен нысенгæ домгæвазыгджын хъуыдыйады къорд уæлæмхæст хайттиæ æмдомгæ алыхуызон æмдомгæ æмæ алыхуызон æмдомгæ) æмæ къæпхæны уæлæмхæст хайттиæ. Уæлæмхæст хайтты бастзинад керæдзинимæ æмæ сæйраг хайттиæ. Уæлæмхæст хайтты бастзинад керæдзинимæ æмæ сæйраг хайттиæ.	8	Домгæвазыгджын хъуыдыйады арагт. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хайттиæ. Бæтtagтæ, бæтtag дзырдтæ æмæ амбарынгенинаг дзырдтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады. Уæлæмхæст хайты бастдзинад сæйраг хайттиæ. Домгæвазыгджын хъуыдыйады хуызтæ. Домгæвазыгджын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хайттиæ: æмдомгæ уæлæмхæст хайттиæ (æмхуызон æмдомгæ æмæ алыхуызон æмдомгæ) æмæ къæпхæны уæлæмхæст хайттиæ. Уæлæмхæст хайтты бастдзинад керæдзинимæ æмæ сæйраг хайттиæ.	8	Фронталон æрфарст. Фалтарæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстыгæ.	–	20	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].
-------------	--	---	---	---	--	---	----	--------------------------------------

8-9-10-11	Къæдзыг æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады хайтты æхсан. Стъæлф къæдзыгимæ æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады. Дыстъæлф æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады хайтты æхсан. Type æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн (BCÆ).	–	8	Æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады иумайаг æмбарынад. Æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйады аразт (гом æмæ æхгæд структурæимæ) æмæ хуызтæ: иу нысаниуæтимæ (æмбарынгæнæг, æфсоны, бæлвырдгæнæг, ныхмæвардлы, бадзырды-афоны, æфсоны-фæстиуæгджы) æмæ цалдæр нысаниуæтимæ. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн æмæ йæ хицæндзинад æнæбæттæг вазыгджын хуыдыйадаг ранымады ахастыгимæ.	8	Фронталон æрфарст. Фæлгæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зæчеты фæрстыгæ.	–	20	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].
-----------	--	---	---	---	---	--	---	----	--------------------------------------

12-13-14	Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуылдйæдты (алыхуызон бастдзинады хуызтимæ) Тире бирæхайон вазыгджын хъуылдйады.	–	6	Вазыгджын хъуылдйæдтæ алыхуызон бастдзинады хуызтимæ (бирæхайон вазыгджын хъуылдйæдтæ). Сæ хæйтты иутонд алыхуызон синтаксисон бастдзинæдтæй: бабæттæ, домгæ æмæ æнæбабæттæ. Сæ дихкæнынад хицæн къордтыл: бабæттæ æмæ домгæ бастдзинадимæ, домгæ æмæ æнæбæттæг бастдзинадимæ, бабæттæ æмæ æнæбæттæг бастдзинадимæ, бабæттæ, домгæ æмæ æнæбæттæг бастдзинæдтимæ.	8	Иумайаг æрфарст. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Контролон куысты, зачеты фæрстытæ.	–	15	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].
15-16-17	Бабæттава-зыгджын хъуылдйады синтаксисон æвзæрст. Домгæва-зыгджын хъуылдйады синтаксисон æвзæрст.	–	6			Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын. Синтаксисон æвзæрст аразын.	–	15	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].

18-19-20	Денебәттегәва- зылжын хъуыдыйады синтаксисон әвзәрст. Бирәхайон (алыхуызон бастдзинады хуызтимә) вазылжын хъуыдыйәдты синтаксисон әвзәрст.	–	6			Фәлтәрәнтә әххәст кәнын. Синтаксисон ә в з ә р с т аразын.	–	15	[1], [5], [7], [8], [9], [10], [14].
	Иҗмәйгәҗ:		40		32			100	

1.6. Образовательные технологии.

Практикон ахуыртæ, студентты хибар куыст.

Пайдагонд цауы ахуыры интерактивон хуызтæй: сфæлдыстадон хæстæ, проектæ аразын, иртасæн метод, тымбыл фынг, быцау, семинар.

№	Темæ	Ахуыры хуыз	Сах.	Интерактивон хуызтæ
1 семестр				
1-2	Орфографи. Хъæлæсонты растфыссынад. Хъæлæсонты кæрæдзи ивынад.	Практикон ахуыр	4	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
3	Æмхъæлæсонты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
4	Дывæргонд æмхъæлæсонты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
5	Сæрмагонд нæмтты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
6	Дзырды морфемон арæзт.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
7	Разæфтуанты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
8	Фæсæфтуанты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
9	Вазыгджын дзырдты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
2 семестр				
1-2	Номдарты растфыссынад.	Практикон ахуыр	4	Семинар-диалог
3	Миногонтæ æмæ фæрсдзырдты растфыссынад.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
4-5	Нымæцонты растфыссынад. Номивджыты растфыссынад.	Практикон ахуыр	4	Семинар-диалог

6-7	Мивдисджыты растфыссынад.	Практикон ахуыр	4	Семинар-диалог
8	Æххуысгæнаг ныхасы хайтты растфыссынад (разæвæрдты, фæсæвæрдты, хайыгты, æвастхæрты).	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
9	Æрбайсгæ дзырдты растфыссынад. Цыбыргонд дзырдты растфыссынад	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
3 семестр				
1	Ирон æвзаг – ирон адамы æвзаг: Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы æмæ Республикæ Хуссар Ирыстоны паддзахадон æвзаг. Ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ. Ныхасы жанртæ.	Практикон ахуыр	2	Тымбыл фынг
2	Текст куыд ныхасы нуаг. Текстты хуызтæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
3	Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзагты 'хсæн. Ирон лексикайы этимологон сконд. Ирон дзырдтæ æндæр æвзагты. Ирон æвзаг иртасыны историйæ. Активон æмæ пассивон лексика.	Практикон ахуыр	2	Тымбыл фынг
4-5	Ирон æвзаджы диалектон дих æмæ диалектты сæйрагдæр фонетикон, лексикон, морфологийы 'рдыгæй хицæндзинадтæ.	Практикон ахуыр	4	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
6	Лексикографи. Графика.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
7	Лексика. Дзырды нысаниуджытæ. Дзырд куыд ныхасы аивдзинады мадзал. Фразеологи.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог

8-9	Ирон литературон æвзаджы норматæ. Лексикон норматæ.	Практикон ахуыр	4	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
10	Грамматикон норматæ: дзырдарæзтон, морфологион æмæ синтаксисон.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
11-12	Стилистикон норматæ: Растдзурынады норматæ (орфоэпион). Орфографион норматæ.	Практикон ахуыр	4	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
13	Ныхасы этикет.	Практикон ахуыр	2	Быцæу
14	Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Хъуыддаджы ныхас. Официалон-хъуыддагон стиль.	Практикон ахуыр	2	Тымбыл фынг
15	Наукон æмæ профессионалон ныхасы культурæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
16	Публицистикон стиль. Ныхасы культурæ æмæ дзыллон коммуникациты фæрæзтæ.	Практикон ахуыр	2	Тымбыл фынг
17	Аивадон стиль. Аивадон тексты нывæфтыд-аивгæнæн мадзæлттæ (нывæфтыддзинад, стилистикон фигурæтæ). Дзургæ ныхасы стиль æмæ литературон æвзаг.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).

18	Аивадон тексты лингвостилистикон æвзæрст.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
4 семестр				
1	<p>Дзырды тыххæй иумæйаг æмбарынад. Дзырды æвзæрсты хуызтæ ирон æвзаджы. Дзырды æвзæрст йæ растфыссынадмæ гæсгæ (орфографион æвзæрст).</p> <p>Дзырды æвзæрст йæ мырон арæзмæ гæсгæ (фонетикон æвзæрст): дзырды мырон сконды тыххæй иумæйаг æмбарынад; хъæлæсонты æмæ æмхъæлæсонты классификаци.</p>	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
2	<p>Дзырды æвзæрст йæ арæзмæ гæсгæ (морфемон æвзæрст): дзырды морфемон арæзты тыххæй иумæйаг æмбарынад; морфемæтæ æмæ аффикстæ; разæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад; фæсæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад; вазыгджын дзырдты арæзт æмæ сæ растфыссынад.</p>	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог

3	Дзырды æвзæрст, цы ныхасы хай у, уымæ гæсгæ (морфологион æвзæрст): дзырды морфологион миниуджыты тыххæй иумайаг æмбарынад; номдарты, миногонты, нымæцонты, номивджыты, мивдисджыты, миногмитæ æмæ фæрссагмиты, фæрсдзырдты, æххуысгæнаг ныхасы хайтты (бæттæг, разæвæрд, фæсæвæрд, хайыгт, æвастхæртæ) морфологион æвзæрст.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
4	Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдинад æвзагзонынады иннæ хайттимæ. Æрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ. Хъуыдыйады тыххæй иумайаг æмбарынад. Хъуыдыйæдты дих сæ загъды нысанмæ æмæ экспрессивон ахуырстмæ (цы æнкъарæнтæ æвдисынц) гæсгæ. Стъæлф, фарсты нысан æмæ хæры нысан хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидæг.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
5	Къæдзыг хуымæтæг хъуыдыйады. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтимæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ.

6	Къæдзыг æмхасæнимæ.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
7	Къæдзыг фæлхатгонд дзырдтимæ. Къæдзыг абарстытимæ. Къæдзыг сидæнимæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
8-9	Къæдзыг миногми æмæ фæрссагми, миногмион æмæ фæрссагмион здахтытимæ.	Практикон ахуыр	4	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
10	Къæдзыг æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдтимæ. Къæдзыг бавæргæ дзырдтæ, дзырdbæстытæ æмæ бавæргæ хъуыдыйæдтимæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
11	Къæдзыг æвастхæртимæ. Къæдзыг хайыгтимæ (хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ).	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
12	Стъæлф къæдзыгимæ, нымайгæ кæй фæкæнæм, хъуыдыйады ахæм даргъгонд хайтты фæстæ. Стъæлф къæдзыгимæ тынг даргъгонд хъуыдыйады æмхуызон уæнгты æхсæн.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
13	Дыстъæлф æварыны æгъдауттæ. Дыстъæлф хуымæтæг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Дыстъæлф хуымæтæг хъуыдыйады ранымады разæй.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).

14	Тире æвæрыны æгъдæуттæ. Тире хъуыдыйады сæйраг уæнгты æхсæн. Тире цухгонд æгъинаджы бæсты.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
15	Тире хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Тире æмхасæнтимæ. Тире бахæсгæ конструкцитимæ.	Практикон ахуыр	2	Проблемон ныхас (ахуыргæнæг зонгæ кæны студентты проблемæимæ æмæ йын æргом кæны йæ лыгтæныны мадзæлттæ).
16	Бирæстæлфыг. Бирæстæлфыг хъуыдыйады кæрон. Бирæстæлфыг хъуыдыйады мидæг.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
17	Къæлæттæ æвæрыны æгъдæуттæ. Къæлæттæ цитатæйы. Къæлæттæ драмон уацмысы ремаркетимæ (драмон уацмысты æвзагон хицæндзинæдтæ). Къæлæттæ бавæргæ æмæ бахæсгæ конструкцитимæ. Дыккъæдзыгтæ сæрмагонд нæмттимæ.	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
18	Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ ныхасимæ хъуыдыйæдты (комкоммæ æмæ фæрссаг ныхасы арæст). Æрхæцæн нысæнттæ диалогон ныхасы (диалогон ныхасы хицæндзинæдтæ).	Практикон ахуыр	2	Семинар-диалог
5 семестр				

1- 2- 3	Пуктуацц. Ёрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад æмæ къæдзыг йæ хайтты æхсæн. Ёрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады иумæйаг хъуыдыйады уæнгимæ фыццаг хайы. Стъæлф къæдзыгимæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады.	Практикон ахуыр	6	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
4- 5- 6- 7-	Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн. Ёрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйады къорд уæлæмхæст хаймæ: æмдомгæ уæлæмхæст хайттимæ (æмхуызон æмдомгæ æмæ алыхуызон æмдомгæ) æмæ къæпхæны уæлæмхæст хайттимæ. Уæлæмхæст хайтты бастдзинад кæрæдзимæ æмæ сæйраг хаймæ. Тире домгæвазыгджын хъуыдыйады. Стъæлф къæдзыгимæ домгæвазыгджын хъуыдыйады.	Практикон ахуыр	8	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ

8- 9- 10- 11	Къæдзыг æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Стъæлф къæдзыгимæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады. Дыстъæлф æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Тире æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн (ВСÆ).	Практикон ахуыр	8	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
12- 13- 14	Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты (алыхуызон бастдинады хуызтимæ) Тире бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады.	Практикон ахуыр	6	Семинар-диалог Сократы методмæ гæсгæ
15- 16- 17	Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст. Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст	Практикон ахуыр	6	Семинар-диалог
18- 19- 20	Æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст	Практикон ахуыр	6	Семинар-диалог

Интерактивон методтæй пайдагонд цæуы ахуырты 100% (148 сах) – уый дзуапп дæтты бакалавры цæттæ кæныны арæзт 45.03.01 Филологийы ФПАС-ы домæнтæн.

1.7. Учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины.

1.7.1. Учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум» ахуыр кæнгæйæ, ахсджиаг бынат ахсы студентты хибар куыст, куыд индивидуалон, афтæ къордтæй дæр, уымæн æмæ афтæмæй фидардæр бындур æвæрд цæуы студентты зониндзинаedtæн. Методикон амындтытæ студентты хибар куыст аразыны тыххæй лæвæрд цæуынц системæ «MOODLE»-ы дистанцион площадкæйы. Æххæстæй студентты хибар куысты арæзты методикон амындтытæ лæвæрд сты дисциплина «Ирон æвзаджы практикум»-ы ахуырадон-методикон комплексы, «Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ»-йы ахуыргæнæн чиныджы уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн, «Ирон ныхасы культурæ»-йы ахуыргæнæн чиныджы уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн, «Нырыккон ирон æвзаджы» ахуыргæнæн чиныджы уæлдæр स्कòлаты студенттæн.

1.7.2. Фонд оценочных средств.

Æрвылбоны æмæ арæнон аттестацийы бæрæг кæныны фæрæзтæ сты: тестытæ, хæдзармæ куыстытæ бæрæг кæнын (конспектæ, эссе), фысгæ куыстытæ. Курс фæвæййы зачетæй.

Бæрæггæнæны баллон структурæ, дисциплинаы ахуырадон-методикон картæ – арæзт у «Студентты ахуыры хъæд бæрæг кæныны баллон-рейтингон системаы тыххæй Уагæвæрд»-мæ гæсгæ, ныффидар æй кодта ЦИПУ-йы Ахуыргонд Совет 2011 азы 28 октябры.

Примеры тестовой работы.

Æмсæр сты ... хъуыдыйады хæйттæ
+бабæтгæвазыгджын
домгæвазыгджын
хуымæтæг

Къæдзыг сæрмагонд хъуыдыйæдтæй арæст вазыгджын
хъуыдыйады æвæрæм:
иувæрсыг хъуыдыйады кæрон
комкоммæ ныхасимæ авторы дзырдты фæстæ хъуыдыйæдты
+иу вазыгджын хъуыдыйады мидаг кæрæдзиимæ иугæнæг
бæттæгтæ *æмæ, дæр, стæй, дæр-дæр, нæдæр-нæдæр, нал-нал,
ма-ма, мауал-мауал* æмæ æндæрты руаджы цы сæрмагонд
хъуыдыйæдтæ баст вæййыц, уыдоны 'хсæн

Къæдзыг сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдты 'хсæн
æвæрæм:
+уæлæмхæст хъуыдыйад сæйраг хъуыдыйады фæстæ куы
фæлæууы æмæ куы райдайы вазыгджын бæттæгтæ *уымæн
æмæ, уымæ гæсгæ, уый тыххæй æмæ-йæ, уæд*
уæлæмхæст хъуыдыйады кæрон
ныхмæвæрды бæттæгты фæстæ

Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгты 'хсæн æвæрæм:
+фæлхатгæнгæ бæттæгтæ *дæр-дæр, уæд-уæд, нæ-нæ, нæдæр-
нæдæр, куы-куы-йы* руаджы баст æмхуызон уæнгты 'хсæн
иу хъуыдыйады уæнгтæ дзуапп куы дæттой алыхуызон
фæрстытæн
фæлхатгæнгæ бæттæг *дæр-дæр* цы æмхуызон уæнгтæ
фæбæтты, уыдон ма бæттæг *æмæ-йæ* баст куы фæцæуынц,
уæд

Æмхасæн хицæн кæнæм къæдзыгæй:
+номивæджы куы æмбарын кæна, уæд
æмхасæн сæрмагонд ном куы вæййы (æнæ æмбарынгæнæн
дзырдтæй), уæд æй, бæлвырд кæныны интонациимæ
зæгъæм æви нæ, уæд

баæраæгæнинаг дзырдтимæ баст куы нæ вæййы, уæд

Сæрмагонд хъуыдыйæдтæй арæзт вазыгджын хъуыдыйад
хицæн кæнæм

+къæдзыгæй

хъæры нысанæй

фарсты нысанæй

Иугæнæг бæттæгтæ сты:

+æмæ, дæр, стæй, дæр-дæр. нæ-нæ, нæдæр-нæдæр, нал-нал,
ма-ма

фæлæ, та, афтæмæй, уæддæр, кæннод, æндæр

йе, кæнæ, æви, куы-куы, кæнæ-кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды

Хъуыдыйдтæй кæцы у вазыгджын?

+Абоныл рæдауæй хур йæ тынтæ тауы, знонмæ та цъæх
арвæй рухсы цъыртт нæ хауы.

Уый адæм афтæ кæрæдзийæн сæ рæсугъд зæрдæйæ
фæзæггынц.

Кæд, мыййаг, уыдон амонд æндæр хуызы æмбарынц?

Ссарут раст æвæрд къæдзыгтимæ хъуыдыйад æмхуызон
уæнгтимæ:

Уыцы хъæуты æппæтæй иста йæ зæххыты мызд: хор царв
цыхт мыд.

Цъæх мигъы бынæй, куы фæзыны куы фæаууон вæййы
фæлурс хуры цæст.

+Йæ зæрдæ рухс кодта зад тонинаг нартхæрттæй, сыгъдæг
уæлдæфæй, уæрæх быдырты уындæй.

Ссар бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад:

Бас кæй басудзы, уый доныл дæр фу кæны.

+Дуар тынг æрбахостæуыди, æмæ Къоста йæ куыст
фæуагъта.

Кæд цæфæй нæ мæлыс, уæд дын уый та – рæхуыст.

Кæцы ныхасы хæйттæ сты сæрмагонд?
миногон, бæттæг, æвастхъæр, фæсæвæрд
нымæцон, хайыг, разæвæрд, бæттæг
+мивдисæг, нымæцон, номивæг, фæрсдзырд

Иугæнæг бæттæгтæ сты:
фæлæ, уæддæр, кæнæ, кæннод
+куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст
æви, кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды

Дихон бæттæгтæ сты:
фæлæ, уæддæр, кæнæ, кæннод
+æви, кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды
куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст

Ныхмæвæрды бæттæгтæ сты:
куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст
фæнды-фæнды, æмæ, кæнæ, куы-куы
+кæннод, уæддæр, æрмæст, уый йеддæмæ

Бастдинады фæрæзтæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады
ныхмæвæрды ахастытимæ сты бæттæгтæ:
куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст
+фæлæ, та, уæддæр, кæддæра, уый йеддæмæ, кæннод
кæнæ, куы-куы, йе (йе-йе), æви, фæнды – фæнды

Бацамонут дзырды раст æвзæрст:
базонæг: базон- – бындур, – æг – кæрон
базонæг: базонæг – бындур, кæрон ын нæй, базонæг – уидаг
базонæг: базонæг – бындур, кæрон ын нæй, – зон- – уидаг,
ба- – разæфтуан, – æг – фæсæфтуан
+базонæг: базон- – бындур, – æг – кæрон, – зон- – уидаг,
ба- – разæфтуан

Фæрсдзырд хъуыдыйады ваййы:
зæгъинаг

+фадатон дзырд
бæрæггæнæн
æххæстгæнæн

Бацамонут хъуыдыйады раст æвзæрст.

Тынг хорз бакуыста Солтан

Тынг хорз бакуыста Солтан

+Тынг хорз бакуыста Солтан

Кæцы дзырды у дамгъæты бæрц мырты бæрцай фылдæр?

+лæппынтæ

тынтæ

уазал

халсар

Кæцы дзырды ис рæдыд?

къаддæр

+уæдтæр

цырддæр

Æххæстæй тестытæ лæвæрд сты ахуырадон дисциплинæ «Ирон æвзаджы практикум»-ы «Бæрæггæнæн фæрæзты фонд»-ы.

Вопросы к зачету.

1 семестр

1. Орфографийы æмбарынад.
2. Ирон орфографийы принциптæ.
3. Морфологион принцип ирон орфографийы.
4. Фонетикон принцип ирон орфографийы.
5. Бадзырдон принцип ирон орфографийы.
6. Традицион принцип ирон орфографийы.
7. Хъæлæсонты растфыссынад дзырды райдайæны.
8. Хъæлæсонты кæрæдзи ивынад.
9. Æмхъæлæсонты растфыссынад.

10. Дывæргонд æмхъæлæсонты растфыссынад.
11. Сæрмагонд нæмтты растфыссынад. Стыр дамгъæ.
12. Дзырды морфемон арæзт. Разæфтуанты растфыссынад.
13. Дзырды морфемон арæзт. Фæсæфтуанты растфыссынад.
14. Вазыгджын дзырдты растфыссынад.

3 семестр

1. Паддзахадон æвзаджы сæйраг функцитæ æмæ се 'ххæсткæнынад ирон æвзаджы. Ирон æвзаджы эстетикон æмæ этикон хæстæ.
2. Национ æвзаг. Литературон æвзаджы æмбарынад. Литературон æвзаджы миниуджытæ.
3. Ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ.
4. Ныхасы жанртæ.
5. Текст куыд ныхасы иуæг. Текстты хуызтæ.
6. Текст куыд ныхасы иуæг. Бастдзинады хуызтæ текстты мидаг.
7. Текст куыд ныхасы иуæг. Бастдзинады логикон-мидисон фæрæзтæ. Грамматикон бастдзинæдтæ.
8. Текстты иуæгтæ. Текстты хуызтæ æмæ сæ хицæндзинæдтæ.
9. Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты 'хсæн. Ирон лексикайы этимологон сконд. Æндæр æвзæгтæй æрбайсгæ дзырдтæ ирон æвзаджы, сæ тематикон къордтæ. Ирон дзырдтæ æндæр æвзæгты.
10. Активон æмæ пассивон лексика. Æрбайсгæ дзырдтæ.
11. Ирон æвзаджы ныхасыздæхтытæ.
12. Ирон æвзаджы лексикон æмæ грамматикон хицæндзинæдтæ.
13. Лексикографи. Дзырддзæтты хуызтæ ирон æвзаджы.
14. Графика. Ирон фыссынады истори.
15. Фразеологизмты æмбарынад.
16. Дзырд куыд ныхасы аивдзинады мадзал.
17. Ирон литературон æвзаджы нормæтæ. Нормæты хуызтæ: фонетикон, морфологион, дзырдарæзтон, контактон.
18. Лексикон нормæтæ. Лексикон рæдыдтыты хуызтæ. Плеоназм æмæ йæ хуызтæ. Тавтологи.

19. Грамматикон норматæ. Дзырдарæзтон норматæ.
20. Грамматикон норматæ. Морфологион норматæ.
21. Грамматикон норматæ. Синтаксисон норматæ.
22. Стилистикон норматæ.
23. Растдзурынады норматæ (орфоэпион).
24. Орфографион норматæ.
25. Ныхасы этикет. Ирон ныхасы этикеты миниуджытæ æмæ йæ бастдзинад иумæйаг ирон адæмы культуарæимæ. Этикетон формулатæ. Табугонд дзырдтæ.
26. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Хъуыддаджы ныхас. Официалон-хъуыддагон стиль.
27. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Наукон стили иумæйаг характеристикæ. Наукон ныхасы дæлстийтæ æмæ жанртæ. Наукон-ахуырадон тексттæ æвзаг æмæ арæзт (структурæ).
28. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Публицистикон стиль. Публицистикон стили жанртæ. Публицистикон стили æвзагон хицæндзинæдтæ.
29. Публицистикæ æмæ ныхасы культуарæйы норматæ.
30. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Аивадон стиль. Аивадон стили жанртæ. Аивадон стили æвзаджы миниуджытæ.
31. Аивадон тексттæ нывæфтыд-аивгæнæн мадзæлттæ (нывæфтыддзинад, стилистикон фигуратæ).
32. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Дзургæ ныхасы стиль æмæ литературон æвзаг. Дзургæ ныхасы æвзаджы лексикæ æмæ синтаксисы хицæндзинæдтæ.

5 семестр

1. Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдзинад æвзагзонынады иннæ хайттимæ.
2. Пунктуацийы сæйраг принциптæ.
3. Æрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ.
4. Къæдзыг вазыгджын хъуыдыйад хайтты æхсæн. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад æмæ къæдзыг йæ хайтты æхсæн.

5. Домгæвазыгджын хъуыдыйад. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ. Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн.

6. Домгæвазыгджын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хæйттимæ. Цалдæр уæлæмхæст хайы бастдзинад кæрæдзиимæ æмæ сæйраг хаймæ. Къæдзыг бирæхайон домгæвазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн.

7. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад. Къæдзыг æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн.

8. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдтæ бастдзинады алы хуызтимæ. Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты.

9. Стъæлф къæдзыгимæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.

10. Дыстъæлф æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн.

11. Тире æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.

12. Тире бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады.

13. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн æмæ йæ хицæндзинад æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйадай

14. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

15. Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

16. Æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

17. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрсты фæтк.

1.7.3. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины (модуля).

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л. Б., Санаты Р. Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ.

Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

4. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ.

Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

5. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæстæ. Вазыгджын синтаксисосн æнæхъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 103 ф.

6. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

7. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

8. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

9. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

10. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

11. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

12. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

13. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

14. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

б) программное оснащение и интернет ресурсы:

Пайда кæнæн ис нырыккон профессионалон æрмæджыты базæтæй, информацион агураен системæтæй (ЦИПУ-йы чиныгдон):

– Библиотека Elibrary (<http://www.elibrary.ru>)

- университеты библиотекæ online (<http://www.biblioclub.ru>)
- ЭБС-ы «Консультант студента» (<http://www.studentlibrary.ru>).

Дисциплинаейæн бæзгæ интернет-адристæ:

Ахуырадон æмæ наукон литературæйы Уырыссаг гуманитарон Интернет-университеты библиотекæ <http://www.i-u.ru/>

Электронон диссертациы библиотекæ РГБ (ЭБД РГБ), <http://diss.rsl.ru/>

УНБ-йы (Уæрæсейы национ библиотекæ) электронон библиотекæ <http://www.nlr.ru/e-res/>

Уæрæсейы А. Герцены номыл паддзахадон педагогон университеты электронон библиотекæ <http://portal.gersen.ru/>

Электронон библиотекæйы системæ IQLib. ru <http://www.iqlib.ru/>

Scopus, <http://www.scopus.com>

Web of Science, <http://webofknowledge.com>, <http://wokinfo.com/russian/>

<http://www.allingvo.ru> (Алайнаг æвзаджы клуб)

<http://www.iriston.com> (Ирыстоны истори æмæ культурæ)

<http://www.ironau.ru> (Ирон æвзаг он-лайн)

<http://www.ossetic-studies.org> (Ирон æвзаджы лаборатори)

Ирон æмæ уырыссаг æвзагæй ахуыргæнæн чингуытæ æмæ дзырдуæтты электрон варианттæ.

в) методические указания для студентов.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум» каст цауы 5 семестры дæргъы. Ахуыры райдайæны зæрдыл æрлæууын кæнын хъæуы теоретикон æрмæг. Уый фæстæ практикон æгъдауæй равзарын, цы æрмæг цауынц, уый æ.æнд.

Дисциплинаейы мидис æнтыстджынаей сахуыр кæныны тыххæй зæрдыл дарын хъæуы, æнгом баст кæй у курс «нырыккон ирон æвзаг»-имæ. Уымæ гæсгæ пайда кæнын хъæуы, ацы дисциплинаейæ цы зонындзинæдтæ райстой, уыдонæй,

ацы дисциплинаы тематæм гæсгæ арæзт конспектæй, ахуыргæнæн чингуытæй, практикон ахуырты æрмæджытæй. Бафиппайын хъæуы уый, æмæ дзæвгар æрмæг ссарæн ис алыхуызон дзырдуетты, уæлдай æхсызгондæр хъæуы Абайты Васойы «Историко-этимологический словарь осетинского языка». Цымыдисаг æрмæг ссарæн ис уæлдæр амынд Интернет сайтты.

1.8. Материально-техническое обеспечение дисциплины:

Компьютерон кълас, Интернет (хибар куыстæн), оргтехника, ЦИПУ-йы чиныгдоны электронон базæ, лекциты аудиторитæ, интерактивон фæйнаг æмæ проектор кæм ис, ахæм кабинет.

II. КУРС ЛЕКЦИЙ ПО ДИСЦИПЛИНЕ.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум»-æй ахуырадон программæмæ гæсгæ лекцитæ амынд нæ цæуынц.

III. МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ ПО ПОДГОТОВКЕ К СЕМИНАРСКИМ И ПРАКТИЧЕСКИМ ЗАНЯТИЯМ.

3.1. Планы практических и семинарских занятий.

1 семестр

Темæ №1-2: «Орфографи. Хъæлæсонты растфыссынад. Хъæлæсонты кæрæдзи ивынад» (4 сах.).

Нысантæ: сбæрæг кæнын студентты иумæйаг зонындзинæттæ диктанты фæрцы, бацамонын орфографиимæ баст сæйраг æмбарынадтæ; хъæлæсонты растфыссынады сæйраг æгъдауттæ; бацамонын, цавæр уавæрты ивынц кæрæдзи хъæлæсонтæ, сæ растфыссынады сæйрагдæр æгъдауттæ

Пълан:

1. Диктант.
2. Ирон орфографийы сæйраг принциптæ.
3. У, УЫ, УÆ, ÆУÆ-йы растфыссынады æгъдауттæ дзырды райдайæны æмæ сæ астæу.
4. Хъæлæсонты фембæлды растфыссынад.
5. Апостроф æвæрыны æгъдауттæ.
6. Хъæлæсонты ивддзинæдтæ ныхасы мидаг æмæ сæ растфыссынады æгъдауттæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №3: «Æмхъæлæсонты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: бацамонын, зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ кæм сæмбæлынц, ахæм хуымæтæг дзырдты растфыссынад.

Пълан:

1. Æмхъæлæсонты æххæст ассимиляциимæ растфыссынады æгъдæуттæ.

2. Æмхъæлæсонты æнæххæст ассимиляциимæ растфыссынады æгъдæуттæ.

3. Æмхъæлæсонтæ С, Ф, Х-йы фæстæ æзылангон æмхъæлæсонты растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексика æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетика, графика, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №4: «Дывæргонд æмхъæлæсонты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: бацамонын æмхъæлæсонты дывæркæнынады уавæртæ æмæ дывæргонд æмхъæлæсонты растфыссынад.

Пълан:

1. Æзылангон æмхъæлæсонты къордтæ цы дзырдты уидаджы æмбæлынц, уыдоны растфыссынады æгъдауттæ.
2. Æмхъæлæсонтæ дывæркæнынады уавæртæ.
3. Контролон куыст.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Тема № 5: «Сæрмагонд нæмтты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: бацамонын дзырдтæ стыр дамгъæйæ фыссыны æгъдæуттæ.

Пълан:

1. Диктант.

2. Дзырдтæ стыр дамгъæйæ фыссыны æгъдæуттæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №6: «Дзырды морфемон арæзт» (2 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын дзырды морфемон арæзтимæ.

Пълан:

1. Формæ ивæг æмæ формæ наивæг дзырдтæ ирон æвзаджы.

2. Дзырд аразæг хæйттæ – аффикстæ.

3. Дзырды нысаниуæгджын хæйттæ – морфемæтæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхæу, 2014.
- æ) дополнительная литература:**
4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырднат. – Дзæуджыхæу, 2002.

Тема №7: «Разæфтуанты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын разæфтуанты растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Разæфтуантæ: А-, БА-, РА-, ÆР-, ÆРБА-, ÆМ-, ÆНÆ- (Æ-), НЫ-, С-, ФÆ- йы растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхæу, 2013.
2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхæу, 2014.
3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №8: «Фæсæфтуанты растфыссынад» (2 сах.).

Нысантæ: базонгæ кæнын фæсæфтуанты растфыссынады æгъдауттимæ, ныффидар æмæ сбæрæг кæнын разæфтуан æмæ фæсæфтуанимæ баст зонындзинæттæ.

Пълан:

1. Фæсæфтуантæ: – АГ, – Ы, – ДЗАГ, – ДЗÆГ, – ГАЙ, – ДÆР, – (У) ОН-ы растфыссынады æгъдауттæ.
2. Диктант.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографийон дзырдурат. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Тема №9: «Вазыгджын дзырдты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын вазыгджын дзырдты растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Вазыгджын дзырдты арæзты хуызтæ.
2. Иугæнæг хъæлæсон Ы-йы руаджы вазыгджын дзырдты арæзт.
3. Æнæ иугæнæг хъæлæсонæй вазыгджын дзырдты арæзт.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

2 семестр

Темæ №1-2: «Номдарты растфыссынад» (4 сах.).

Нысантæ: сбæрæг кæнын студентты иумæйаг зонындзинæттæ диктанты фæрцы, базонгæ кæнын номдарты растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Диктант.
2. Иумæйаг æмбарынад номдары тыххæй.
3. Хауæнты кæрæтты растфыссынад.
4. Бираон нымæцы номдарты растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексика æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетика, графика, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №3: «Миногонтæ æмæ фæрсдзырдты растфыссынад» (2 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын миногонтæ æмæ фæрсдзырдты растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Миногонты нысаниуæг.
2. Миниуæгæвдисæг æмæ ахастæвдисæг миногонтæ.
3. Миниуæгæвдисæг миногонты бæрцбарæнтæ.
4. Миногонты тасындзæг.
5. Фæрсдзырдты нысаниуæг, морфологион миниуджытæ.
6. Фæрсдзырдты рахызт æндæр ныхасы хæйттæм.
7. Фæрсдзырдты дих сæ нысаниуæгмæ гæсгæ.
8. Миногонты æмæ фæрсдзырдты растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культура.
Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
10. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №4-5: «Нымæцонты растфыссынад. Номивджыты растфыссынад» (4 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын нымæцонты æмæ номивджыты растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Нымæцон куыд ныхасы хай.
2. Нымæцонты дих сæ нысаниуæгмæ æмæ сæ кондмæ гæсгæ.
3. Номивæг куыд ныхасы хай.
4. Номивджыты дих сæ кондмæ гæсгæ, цы ныхасы хæйттæ фæивынц, уымæ гæсгæ, сæ амындмæ гæсгæ. Нымæцонты æмæ номивджыты тасындзæг.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культура. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А.Ф. Ирон ныхасы культура. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №6-7: «Мивдисджыты растфыссынад» (4 сах.).

Нысантæ: базонгæ кæнын мивдисæджы растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Иумæйаг æмбарынад мивдисджыты тыххæй.
2. Мивдисджыты райдайæн формæ.
3. Цæугæ æмæ æдзæугæ æххæст æмæ æнæххæст мивдисджытæ.

4. Мивдисджыты здæхæнтæ.
5. Мивдисджыты афонтæ æмæ сæ бындурты арæзт.
6. Мивдисджыты цæсгæмтты æмæ нымæцты формæтæ; æнæцæсгомон формæтæ.

7. Вазыгджын мивдисджытæ æмæ мивдисæджы вазыгджын формæтæ.

8. Æххуысгæнæг мивдисæг УÆВЫН-ы растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х. А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №8: «Æххуысгæнæг ныхасы хæйтты растфыссынад (разæвæрдты, фæсæвæрдты, хайыгты, æвастхæрты)» (2 сах.).

Нысан: базонгæ кæнын æххуысгæнæг ныхасы хæйтты (разæвæрдты, фæсæвæрдты, хайыгты, æвастхæрты) растфыссынады æгъдæуттимæ.

Пълан:

1. Разæвæрдты нисаниуджытæ æмæ синтаксисон функцитæ.

2. Разæвæрдты рахызт разæфтуантæм.

3. Иумæйаг æмбарынад фæсæвæрдты тыххæй, сæ нисаниуджытæ.

4. Хайыгты тыххæй иумæйаг æмбарынад.

5. Хайыгты дих сæ нисаниуджытæм гæсгæ.

6. Формааразæг æмæ дзырдаразæг хайыгтæ.

7. Æвастхæртæ, сæ нисаниуæгмæ гæсгæ дих: æнкъарæнтææвдисæг (цин, катый, маст, фæсмон, уайдзæф, дис, разыдзинад, фыдæх, тас, фæдæттынц уавæр кæнæ цауæн аргъ) æмæ исты архайдмæ разæнгардгæнæг, фæндонæвдисæг æвастхæртæ (адæймагмæ арæст æмæ цæрагойтæм арæст).

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №9: «Æрбайсгæ дзырдты растфыссынад. Цыбыргонд дзырдты растфыссынад» (2 сах.).

Нысантæ: базонгæ кæнын æрбайсгæ дзырдты æмæ цыбыргонд дзырдты растфыссынадимæ,

сбæрæг кæнын студентты иумæйаг зонындзинæдтæ рацыд æрмæгæй диктанты руаджы.

Пълан:

1. Уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты растфыссынад.
2. Интернационалон суффикстæ -АЛ, – АР, – ИСТ-ы растфыссынад.
3. Иугай дзырдты цыбыркæнынады хуызтæ.
4. Аббревиатурæты хуызтæ.
5. Диктант.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
5. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
6. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
7. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексика æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

9. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетика, графика, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

10. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдурат. – Дзæуджыхъæу, 2002.

3 семестр

Темæ №1: «Ирон æвзаг – ирон адæмы æвзаг: Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы æмæ Республикæ Хуссар Ирыстоны паддзахадон æвзаг. Ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ. Ныхасы жанртæ» (2 сах.).

Нысантæ: райхалын паддзахадон æвзаджы æмбарынад, сбæрæг кæнын ныхасы хуызтæ, формæтæ æмæ жанртæ, раттын сын характеристика.

Пълан:

1. Паддзахадон æвзаджы сæйраг функцитæ æмæ се 'ххæсткæнынад ирон æвзаджы.

2. Ирон æвзаджы эстетикон æмæ этикон хæстæ.

3. Национ æвзаджы формæтæ.

4. Литературон æвзаг куыд национ æвзаджы уæлдæр формæ æмæ йæ миниуджытæ.

5. Ныхасы жанртæ æмæ сæ хицæндзинад кæрæдзийæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №2: «Текст куыд ныхасы иуæг. Текстты хуызтæ» (2 сах.).

Нысантæ: райхалын тексты æмбарынад, ранымайын æмæ раттын характеристикæ тексты миниуджытæн, сбæрæг кæнын текстты хуызтæ æмæ иуæгтæ.

Пълан:

1. Текст æмæ йæ миниуджытæ.
2. Текстты хуызтæ.
3. Бастдзинады хуызтæ тексты мидæг.
4. Бастдзинады логикон-мидисон фæрæзтæ.
5. Грамматикон бастдзинадтæ.
6. Текстты иуæгтæ.
7. Текстты хуызтæ (æрфыст, таурæгъ, тæрхон) æмæ сæ хицæндзинадтæ.
8. Текстты хуызты хицæндзинад сæ пайдакæнынады сферæмæ гæсгæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №3: «Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты 'хсæн. Ирон лексикæйы этимологон сконд. Ирон дзырдтæ æндæр æвзæгты. Ирон æвзаг иртасыны историйæ. Активон æмæ пассивон лексикæ» (2 сах.).

Нысантæ: радзурын ирон æвзаг иртасыны истори, бацамонын ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты 'хсæн, сбæрæг кæнын активон æмæ пассивон лексикæ, бавдисын ирон лексикæйы этимологон сконд, раиртасын æндæр æвзæгтæй æрбайсгæ дзырдтæ ирон æвзаджы æмæ æркæсын сæ тематикон къордтæм, æркæсын ирон дзырдтæм æндæр æвзæгты.

Пълан:

1. «Индоевропæйаг æвзæгты бинонты» къордты дих.

2. Æвзаджы сæйраг лексикон фонд æмæ йæ нысаниуæг æвзаджы хъысмæты.

3. Активон æмæ пассивон лексикæ.

4. Ирон æвзаджы сæйраг лексикон фонд аразæг дзырдты къордтæ.

5. Æндæр æвзæгтæй æрбайсгæ дзырдтæ ирон æвзаджы, сæ тематикон къордтæ.

6. Ирон æвзаджы æндавдад æндæр æвзæгтыл. Кавказы царæг адæмты æвзæгтæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №4-5: «Ирон æвзаджы диалектон дих æмæ диалектты сæйрагдæр фонетикон, лексикон, морфологийы 'рдыгæй хицæндзинæдтæ» (4 сах.).

Нысантæ: раиртасын диалект æмæ ныхасыздæхты хицæндзинад, æркæсын ирон æвзаджы диалектон дихмæ, сбæрæг кæнын диалектты сæйрагдæр фонетикон, лексикон, морфологион хицæндзинæдтæ, раиртасын диалектты ныхасыздæхтытæ.

Пълан:

1. Диалект æмæ ныхасыздæхты хицæндзинад.
2. Ирон æвзаджы диалекттæ æмæ сæ сæйраг фонетикон, морфологион æмæ грамматикон хицæндзинæдтæ.
3. Ирон диалекты ныхасыздæхтытæ.

4. Дыгурон диалекты ныхасыздæхтытæ

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикum. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №6: «Лексикографи. Графикæ» (2 сах.).

Нысантæ: райхалын лексикографи æмæ графикæйы æмбарынадтæ, æркæсын дзырдуеттæ аразыны æмæ ирон фыссынады историмæ, сбæрæг кæнын дзырдуетты хуызтæ ирон æвзаджы, сæйраг дзырдуеттæ.

Пълан:

1. Лексикографи – дзырдуеттæ аразыны тыххæй ахуырад.
2. Дзырдуеттæ аразыны истори ирон æвзаджы.
3. Дзырдуетты хуызтæ ирон æвзаджы. Сæйраг дзырдуеттæ.
4. Дзырд «графикæ»-йы нысаниуджытæ.
5. Ирон фыссынады истори.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ № 7: «Лексикæ. Дзырды нысаниуджытæ. Дзырд куыд ныхасы аивдзинады мадзал. Фразеологи» (2 сах.).

Нысантæ: сбæрæг кæнын дзырды сæйраг функци, раиртасын ныхасы аивдзинады æмæ нывæфтыддзинады мадзæлттæ, æркасын фразеологизмтæм.

Пълан:

1. Дзырды сæйраг функци.
2. Ныхасы аивдзинады, нывæфтыддзинады мадзæлттæ: синонимтæ, антонимтæ, омонимтæ, неологизмтæ, метафорæ, метоними, синекдохæ, антитезæ, оксюморон, æ. æнд.
3. Фразеологизмты æмбарынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикum. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №8-9: «Ирон литературон æвзаджы нормæтæ. Лексикон нормæтæ» (4 сах.).

Нысантæ: раиртасын, цы сты ныхасы культурæ æмæ æвзаджы нормæ, сбæрæг кæнын нормæты æмæ лексикон рæдыдтыты хуызтæ.

Пълан:

1. Ныхасы культурæ æмæ æвзаджы нормæ.
2. Нормæты хуызтæ: фонетикон, морфологион, дзырдарæзтон, контактон.
3. Лексикон рæдыдтыты хуызтæ.
4. Плеоназм æмæ йæ хуызтæ.
5. Тавтологи.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №10: «Грамматикон нормæтæ: дзырдарæзтон, морфологион æмæ синтаксисон» (2 сах.).

Нысантæ: сбæрæг кæнын грамматикон нормæты хуызтæ, æркæсын фæрссагмион здæхтыты æмæ æппæрццæг æвдисæг дзырдты пайдакæнынадмæ, равзарын дзырдты рæнхъæвæрды æгъдауттæ.

Пълан:

1. Дзырдарæзтон (дзырды хæйтты кæрæдзимæ æфтауыны æгъдауттæ, ног дзырдты арæзт), морфологион (ныхасы хæйтты грамматикон формæты – хауæнты, бæрцы æ. æнд. – раст арæзт) æмæ синтаксисон нормæтæ (сæйраг иуæгты – дзырdbаст æмæ хъуыдыйады – раст арæзт).
2. Фæрссагмион здæхтыты пайдакæнынад.

3. Æппæрццаг æвдисæг дзырдты пайдакæнынад.
4. Дзырдты рæнхъæвæрды æгъдæуттæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикum. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №11-12: «Стилистикон нормæтæ. Растдзурынады нормæтæ (орфоэпион). Орфографион нормæтæ» (4 сах.).

Нысантæ: æркасын стилистикон нормæтæм, сбæрæг кæнын стилистикон рæдыдтытæ, равзарын орфоэпион æмæ орфографион нормæтæ.

Пълан:

1. Стилистикон рæдыдтытæ.
2. Ирон орфоэпийы сæйрагдæр æгъдæуттæ.
3. Ирон растфыссынады (орфографийы) принциптæ.
4. Хъæлæсонтæй райдайгæ дзырдты растфыссынад.
5. Апостроф æвæрыны æгъдæуттæ.

6. Æмхæлæсонты растфыссынад.
7. Æмхæлæсонты дывæркæнынад.
8. Æрбайсгæ дзырдты растфыссынад.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ № 13: «Ныхасы этикет» (2 сах.).

Нысантæ: сбæлвырд кæнын ирон ныхасы этикеты миниуджытæ æмæ ныхасы этикеты бастдзинад иумæйаг ирон адæмы культурæимæ, æркасын Этикетон формулатæ æмæ табугонд дзырдтæм.

Пълан:

1. Ирон ныхасы этикеты миниуджытæ æмæ йæ бастдзинад иумæйаг ирон адæмы культурæимæ.
2. Этикетон формулатæ.
3. Табугонд дзырдтæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикum. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №14: «Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Хъуыддаджы ныхас. Официалон-хъуыддагон стиль» (2 сах.).

Нысантæ: раттын функционалон стили æмбарынад, сбæрæг кæнын официалон-хъуыддагон стили хуызтæ æмæ жанртæ, раиртасын хъуыддагон документы миниуджытæ, æркæсын хъуыддагон документтæн сæ арæзт æмæ се ’взагмæ.

Пълан:

1. Ныхасыфункционалон стильтæ.
2. Официалон-хъуыддагон стиль, йæ хуызтæ, уыцы хуызты жанртæ.
3. Хъуыддагон документы миниуджытæ, сæ арæзт (структурæ) æмæ се ’взаг.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №15: «Наукон æмæ профессионалон ныхасы культурæ» (2 сах.).

Нысантæ: раттын наукон стилы тыххæй иумæйаг характеристикæ, сбæлвырд кæнын наукон ныхасы хуызтæ æмæ жанртæ, сбæрæг кæнын наукон-ахуырадон жанры сæйраг функции, равзарын наукон-ахуырадон тексты æвзаг æмæ структура.

Пълан:

1. Наукон стилы иумæйаг характеристикæ, йæ мидисон миниуæг.
2. Наукон ныхасы дæлстильтæ (хуызтæ) æмæ жанртæ (сæрмагонд).
3. Наукон-ахуырадон жанртæ, сæ сæйраг функци.

4. Наукон-ахуырадон тексты æвзаг æмæ арæзт (структурæ).
5. Наукон тексты æвзагон (лексикон, грамматикон) хицæндзинадтæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикун. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №16: «Публицистикон стиль. Ныхасы культурæ æмæ дзыллон коммуникациты фæрæзтæ» (2 сах.).

Нысантæ: æркæсын публицистикæмæ куыд литературæ æмæ журналистикæйы сæрмагонд хуызмæ, сбæрæг кæнын публицистикон стили жанртæ, равзарын публицистикон стили æвзагон хицæндзинадтæ, бацамонын æндæр стилисты æвзагон фæрæзтæй пайдакæнынад публицистикæйы.

Пълан:

1. Публицистикæ куыд литературæ æмæ журналистикæйы сæрмагонд хуыз.

2. Публицистикон стили жанртæ (газетон, телеуынынад, ораторы, коммуникативон, рекламон).
3. Публицистикон стили æвзагон хицæндзинадтæ (лексикон, морфологион, синтаксисон).
4. Публицистика æмæ ныхасы культурæйы нормæтæ.
5. Æндæр стили æвзагон фæрæзтæй пайдакæнынад публицистикайы.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексика æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетика, графика, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ № 17: «Аивадон стиль. Аивадон тексты нывæфтыд-аивгæнæн мадзæлттæ (нывæфтыддинад, стилистикон фигурæтæ). Дзургæ ныхасы стиль æмæ литературон æвзаг» (2 сах.).

Нысантæ: раттын аивадон æмæ дзургæ ныхасы стильтимæ баст æмбарынаæдтæ, сбæрæг кæнын аивадон стили жанртæ æмæ аивадон тексты нывæфтыд-аивгæнаен мадзæлттæ, равзарын аивадон стили æвзаджы миниуджытæ, бауамонын дзургæ ныхасы стили бастдинад литературон æвзагимæ, раиртасын дзургæ ныхасы æвзаджы лексикæ æмæ синтаксисы хицæндзинаæдтæ.

Пълан:

1. Аивадон стиль, йæ жанртæ.
2. Æндæр стили æвзагон фæрæзтæй пайдакæнынад аивадон стили.
3. Аивадон стили æвзаджы миниуджытæ.
4. Дзургæ ныхасы стиль æмæ йæ бастдинад литературон æвзагимæ.
5. Дзургæ ныхасы æвзаджы лексикæ æмæ синтаксисы хицæндзинаæдтæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыздойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнаен чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыздойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнаен чиныг уæлдæр ахуыргæнандæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыздойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнаен чиныг уæлдæр ахуыргæнандæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнаен чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетика, графика, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

Темæ №18: «Аивадон тексты лингвостилистикон æвзæрст» (2 сах.).

Нысан: бацамонын аивадон тексты лингвостилистикон æвзæрст.

Пълан:

1. Аивадон тексты лингвостилистикон æвзæрст аразын
• Сбæрæг кæнын, лæвæрд текст хицæн лингвостилистикон иуæг у æви æндæр, стырдæр тексты хай.

• Сбæрæг кæнын тексты темæ (микротемæтæ).

• Бацамонын тексты бабаст æмæ райхæлд (кæд дзы сты, уæд).

• Сбæрæг кæнын, авторæн цавæр ахаст ис тексты темæмæ æмæ цавæр дзырдты фæрцы æвдыст у уыцы ахаст, уый.

• Рахицæн кæнын тексты структурон хæйттæ: хицæн хъуыдыйæдтæ æмæ вазыгджын синтаксисон æнæхъæнтæ.

• Сбæрæг кæнын синтаксисон ахастытæ тексты хæйтты æхсæн (хуымæтæг хъудыйæдты æмæ вазыгджын синтаксисон æнæхъæнты æхсæн).

• Ранымайын фразеты æхсæн бастдзинады фæрæзтæ:

а) вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн бастдзинады фæрæзтæ: бæттæгтæ, хайыгтæ, номивджытæ, номивæгон фæрсдзырдтæ, нымæцонтæ, мивдисджыты-загъинагты хуызты æмæ афонты формæтæ, бавæргæ дзырдтæ æмæ æнд.;

æ) хицæн хъуыдыйæдты æхсæн бастдзинады фæрæзтæ: иу хъуыдыйады мидæг сæ мидис кæмæн нæ раргом ис, ахæм дзырдтæ æмæ дзырdbæстытæ; дзырдты фæлхаткæнынад; дзырдты синонимикон ивд; синтаксисон фæлхаткæнынад – структурæты параллелизм; хъуыдыйæдты хуызтæ (цыбыр, дывæрсыг, иувæрсыг, фарстон, хъæрон æмæ æнд.).

• Сбæрæг кæнын фразеты æхсæн бастдзинады хуызтæ:

а) контактон кæнæ дистантон;

æ) цæгон (лексикон фæлхаткæнынад, номивæгон бастдзинад, дзырдты синонимикон ивд) кæнæ параллелон (структурæты параллелизм, ома æмхуызон арæзт).

- Сбæрæг кæнын тексты функционалон хуыз:
 - а) æрфыст;
 - æ) таурæгъ;
 - б) тæрхон.
- Ссарын тексты æмæ ранымайын, йæ функционалон хуызæн цы æвзагон миниуджытæ ис, уыдон.
 - Сбæрæг кæнын, ныхасы цавæр стильмæ ахæсгæ у текст, уый:
 - а) наукон;
 - æ) публицистон;
 - б) официалон-хъуыддагон;
 - в) аивадон;
 - г) дзургæ ныхасы.
 - Ранымайын тексты нывæфтыд-аивгæнæн мадзæлттæ:
 - а) лексикон;
 - æ) дзырдарæзтон;
 - б) морфологион;
 - в) синтаксисон;
 - г) фонетикон (мырон).

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаг æмæ ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.
3. Куыдзойты А. Ф. Ирон ныхасы культурæ. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр ахуыргæнæндæтты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2014.

æ) дополнительная литература:

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикае æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

8. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикае, графикае, орфографи æмæ орфоэпи. – Цхинвал, 1999.

4 семестр

Тема №1: «Дзырды тыххæй иумæйаг æмбарынад. Дзырды æвзæрсты хуызтæ ирон æвзаджы. Дзырды æвзæрст йæ растфыссынадмæ гæсгæ (орфографион æвзæрст). Дзырды æвзæрст йæ мырон арæзтмæ гæсгæ (фонетикон æвзæрст)» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын куыд ахуыргонд æмæ иртæстгонд цæуы дзырд æвзагзонынады, сфæлхат кæнын ирон орфографийы принциптæ æмæ хъæлæсонты æмæ æмхъæлæсонты классификаци, бацамонын дзырды æвзæрст йæ растфыссынадмæ гæсгæ (орфографион æвзæрст) æмæ йæ мырон арæзтмæ гæсгæ (фонетикон æвзæрст).

Пълан:

1. Дзырды тыххæй иумæйаг æмбарынад.
2. Дзырды æвзæрсты хуызтæ ирон æвзаджы.
3. Дзырды æвзæрст йæ растфыссынадмæ гæсгæ (орфографион æвзæрст).
4. Дзырды æвзæрст йæ мырон арæзтмæ гæсгæ (фонетикон æвзæрст).
5. Дзырды мырон сконды тыххæй иумæйаг æмбарынад.
6. Хъæлæсонты æмæ æмхъæлæсонты классификаци.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

æ) дополнительная литература:

2. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
3. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
4. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г.

Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

5. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

6. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.

7. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.

8. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №2: «Дзырды æвзæрст йæ арæзтмæ гæсгæ (морфемон æвзæрст)» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын, цы сты морфемæтæ æмæ аффикстæ, разæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад, фæсæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад, вазыгджын дзырдты арæзт æмæ сæ растфыссынад, бавдисын, куыд кæнгæ у дзырды æвзæрст йæ арæзтмæ гæсгæ (морфемон æвзæрст).

Пълан:

1. Дзырды морфемон арæзты тыххæй иумæйаг æмбарынад.
2. Морфемæтæ æмæ аффикстæ.
3. Разæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад.
4. Фæсæфтуанты фæрцы арæзт ног дзырдтæ æмæ сæ растфыссынад.
5. Вазыгджын дзырдты арæзт æмæ сæ растфыссынад.
6. Дзырды æвзæрст йæ арæзтмæ гæсгæ (морфемон æвзæрст).

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А. Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи. Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

æ) дополнительная литература:

2. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

3. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
4. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
5. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
6. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
8. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырдут. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Темæ №3: «Дзырды æвзæрст, цы ныхасы хай у, уымæ гæсгæ (морфологион æвзæрст)» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын сæрмагонд æмæ æххуысгæнæг ныхасы хайтæ, сæ морфологион миниуджытæ; бавдисын дзырды æвзæрст, цы ныхасы хай у, уымæ гæсгæ (морфологион æвзæрст).

Пълан:

1. Дзырды морфологион миниуджыты тыххæй иумæйаг æмбарынад.
2. Номдарты морфологион æвзæрст.
3. Миногонты морфологион æвзæрст.
4. Нымæцонты морфологион æвзæрст.
5. Номивджыты морфологион æвзæрст.
6. Мифдисджыты морфологион æвзæрст.
7. Миномитæ æмæ фæрссагмиты морфологион æвзæрст.
8. Фæрсдзырдты морфологион æвзæрст.
9. Бæттæгты морфологион æвзæрст.
10. Разæвæрдтæ æмæ фæсæвæрдты морфологион æвзæрст.
11. Хайыгтæ æмæ æвастхæрты морфологион æвзæрст.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Куыдзойты А.Ф. Ирон æвзаджы практикум. Орфографи.

Ахуыргæнæн чиныг. – Дзæуджыхъæу, 2013.

æ) дополнительная литература:

2. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
3. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
4. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
5. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
6. Медойты Б. Ирон æвзаджы лексикæ æмæ фразеологии. – Цхинвал, 1988.
7. Медойты Б. Ирон æвзаджы фонетикæ, графикæ, орфографи æмæ орфоэпии. – Цхинвал, 1999.
8. Тахъазты Х.А. Ирон орфографион дзырднат. – Дзæуджыхъæу, 2002.

Тема №4: «Æрхæцæн нысæнттæ хуымæтæг хъуыдыйады. Стъæлф, фарсты нысан æмæ хъæры нысан хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидæг»(2 сах.).

Нысантæ: радзурын пунктуацийы æмбарынады æмæ йæ бастдзинады тыххæй æвзагзонынады иннæ хæйттимæ, сбæлвырд кæнын пунктуацийы принциптæ, сфæлхат кæнын хъуыдыйæдты дих сæ загъды нысанмæ æмæ экспрессивон ахуырстмæ гæсгæ æмæ сахуыр кæнын семæ баст æрхæцæн нысæнтты æвæрыны æгъдæуттæ.

Пълан:

1. Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдзинад æвзагзонынады иннæ хæйттимæ.
2. Пунктуацийы сæйраг принциптæ.
3. Æрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ.
4. Хъуыдыйады тыххæй иумæйаг æмбарынад.
5. Хъуыдыйæдты дих сæ загъды нысанмæ гæсгæ.
6. Хъуыдыйæдты дих интонацимæ (цы æнкъарæнтæ æвдисынц, уыдонмæ гæсгæ) гæсгæ.

7. Таурагъон хъуыдыйæдтæ. Стъæлф хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидаг. Цыбыргонд дзырдтæ.

8. Фарстон хъуыдыйæдтæ. Комкоммæ-фарстон æмæ риторикон-фарстон хъуыдыйæдтæ. Фарсты нысан хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидаг.

9. Хъæрон хъуыдыйæдтæ. Хъæры нысан хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидаг.

10. Фарсты æмæ хъæры нысæнтты сæмбæлд хъуыдыйады.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практик. Пунктуац. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №5: «Къæдзыг хуымæтæг хъуыдыйады. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтимæ» (2 сах.).

Нысантæ: сфæлхат кæнын хуымæтæг хъуыдыйады æмбарынад, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдауттæ.

Пълан:

1. Хуымæтæг хъуыдыйады иумæйаг æмбарынад.

2. Хъуыдыйады уæнгтæ: сæйраг æмæ фæрссаг.

3. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ.

4. Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ.
5. Бæрæггæнæн. Бæрæггæнæны хуызтæ: æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтæ.
6. Къæдзыг æмхуызон æмæ алыхуызон бæрæггæнæнтимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №6: «Къæдзыг æмхасæнимæ» (2 сах.).

Нысантæ: сфæлхат кæнын хуымæтæг хъуыдыйады æмбарынад, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдæуттæ.

Пълан:

1. Хуымæтæг хъуыдыйады иумæйаг æмбарынад.
2. Хъуыдыйады уæнгтæ: сæйраг æмæ фæрссаг.
3. Къæдзыг æмхасæнтимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №7: «Къæдзыг фæлхатгонд дзырдтимæ. Къæдзыг абарстытимæ. Къæдзыг сидæнимæ» (2 сах.).

Нысантæ: сфæлхат кæнын хуымæтæг хъуыдыйады фæлхатгонд дзырдты, абарсты æмæ сиданы æмбарынадтæ, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдæуттæуыдонимæ.

Пълан:

1. Хуымæтæг хъуыдыйад æмæ фæлхатгæнгæ дзырдтæ хуымæтæг хъуыдыйады.

2. Къæдзыг фæлхатгæнгæ дзырдтимæ.

3. Абарст хуымæтæг хъуыдыйады.

4. Къæдзыг абарстытимæ.

5. Сидæны иумæйаг æмбарынад, йæ бынат хъуыдыйады.

6. Къæдзыг сидæнимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон

чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Тема №8-9: «Къæдзыг миногми æмæ фæрссагми, миногмион æмæ фæрссагмион здæхтытимæ» (4 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын миногми æмæ фæрссагми, миногмион æмæ фæрссагмион здæхтыты æмбарынадтæ, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдæуттæ уыдонимæ.

Пълан:

1. Миногми, йæ морфологион миниуджытæ.
2. Фæрссагми, йæ морфологион миниуджытæ.
3. Миногмийы æмæ фæрссагмийы синтаксион функцитæ.
4. Миногмион æмæ фæрссагмион здæхт.
5. Къæдзыг миногми, фæрссагми æмæ миногмион æмæ фæрссагмион здæхтытимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №10: «Къæдзыг æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдтимæ. Къæдзыг бавæргæ дзырдтæ, дзырdbæстытæ æмæ бавæргæ хъуыдыйæдтимæ» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдты æмбарынадтæ, бавæргæ дзырдтæ, дзырdbæстытæ æмæ бавæргæ хъуыдыйæдты æмбарынадтæ, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдауттæ.

Пълан:

1. Æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдтæ хъуыдыйады.
2. Къæдзыг æндæр дзырдты хъуыды бæлвырдгæнæг дзырдтимæ.
3. Бавæргæ дзырдтæ, дзырdbæстытæ, хъуыдыйæдтæ. Сæ нысаниуæг æмæ ахадындзинад хъуыдыйады.
4. Къæдзыг бавæргæ дзырдтæ æмæ бавæргæ хъуыдыйæдтимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырdbаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Тема №11: «Къæдзыг æвастхæртимæ. Къæдзыг хайыгтимæ (хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ)» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын æвастхæрты æмæ хайыгты æмбарындтæ, бацамонын къæдзыг æвæрыны æгъдæуттæ.

Пълан:

1. Æвастхæр.
2. Къæдзыг æвастхæртимæ.
3. Хайыг. Хайыгты дих сæ нысаниуджытæм гæсгæ.
4. Къæдзыг хайыгтимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №12: «Стъæлф къæдзыгимæ, нымайгæ кæй фæкæнæм, хъуыдыйады ахæм даргъгонд хæйтты фæстæ. Стъæлф къæдзыгимæ тынг даргъгонд хъуыдыйады æмхуызон уæнгты æхсæн» (2 сах.).

Нысантæ: бацамонын стъæлф къæдзыгимæ, нымайгæ кæй фæкæнæм, хъуыдыйады ахæм даргъгонд хæйтты фæстæ, бацамонын стъæлф къæдзыгимæ тынг даргъгонд хъуыдыйады æмхуызон уæнгты æхсæн.

Пълан:

1. Стъæлф къæдзыгимæ, нымайгæ кæй фæкæнæм, хъуыдыйады ахæм даргъгонд хæйтты фæстæ.

2. Стъæлф къæдзыгимæ тынг даргъгонд хъуыдыйады æмхуызон уæгты æхсæн.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №13: «Дыстыæлф æвæрыны æгъдауттæ. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады ранымады разæй» (2 сах.).

Нысантæ: бацамонын дыстыæлф æвæрыны æгъдауттæ хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ, бацамонын дыстыæлф æвæрыны æгъдауттæ хъуыдыйады ранымады разæй.

Пълан:

1. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ.
2. Дыстыæлф хуымæтæг хъуыдыйады ранымады разæй.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №14: «Тире æвæрыны æгъдæуттæ. Тире хъуыдыйады сæйраг уæнгты æхсæн. Тире цухгонд зæгъинаджы бæсты» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын хъуыдыйады сæйраг (сæйрат æмæ зæгъинаг) æмæ фæрссаг уæнгтæ, бацамонын тире æвæрыны æнъдæуттæ сæйраг уæнгты æхсæн, бацамонын тире æвæрыны æнъдæуттæ цухгонд зæгъинаджы бæсты.

Пълан:

1. Хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ.
2. Тире хъуыдыйады сæйраг уæнгты æхсæн.
3. Тире цухгонд зæгъинаджы бæсты.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикum. Пунктуац. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №15: «Тире хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ. Тире æмхасæнтимæ. Тире бахæсгæ конструкцитимæ» (2 сах.).

Нысантæ: зæрдыл æрлæууын кæнын хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ, æмхасæнтæ, бахæсгæ конструкцитæ, бацамонын тире æвæрыны æгъдæуттæ хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ, бацамонын тире æвæрыны æгъдæуттæ æмхасæнтимæ, бацамонын тире æвæрыны æгъдæуттæ бахæсгæ конструкцитимæ.

Пълан:

1. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ, æмхасæнтæ, бахæсгæ конструкцитæ.
2. Тире хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ.
3. Тире æмхасæнтимæ.
4. Тире бахæсгæ конструкцитимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л. Б., Санаты Р. Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Тема №16: «Бирæстæлфыг. Бирæстæлфыг хъуыдыйады кæрон. Бирæстæлфыг хъуыдыйады мидæг» (2 сах.).

Нысан: бацамонын бирæстæлфыг æвæрыны æгъдæуттæ хъуыдыйады кæрон æмæ хъуыдыйады мидаг.

Пълан:

1. Бирæстæлфыг хъуыдыйады кæрон.
2. Бирæстæлфыг хъуыдыйады мидаг.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикum. Пунктуац. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №17: «Къæлæттæ æвæрыны æгъдæуттæ. Къæлæттæ цитатæйы. Къæлæттæ драмон уацмысы ремаркæтимæ (драмон уацмысты æвзагон хицæндзинæдтæ). Къæлæттæ бавæргæ æмæ бахæсгæ конструкцитимæ. Дыккъæдзыгтæ сæрмагонд нæмттимæ» (2 сах.).

Нысантæ: бацамонын къæлæттæ æвæрыны æгъдæуттæ, бацамонын дыккъæдзыгтæ æвæрыны æгъдæуттæ сæрмагонд нæмттимæ.

Пълан:

1. Къæлæттæ æвæрыны æгъдæуттæ.

2. Къæлæттæ цитатæйы.
3. Къæлæттæ драмон уацмысы ремаркæтимæ (драмон уацмысты æвзагон хицæндзинæдтæ).
4. Къæлæттæ бавæргæ æмæ бахæсгæ конструкцитимæ.
5. Дыкъæдзыгтæ сæрмагонд нæмттимæ.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикum. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.
6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.
7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №18: «Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ ныхасимæ хъуыдыйæдты (комкоммæ æмæ фæрссаг ныхасы арæст). Æрхæцæн нысæнттæ диалогон ныхасы (диалогон ныхасы хицæндзинæдтæ)» (2 сах.).

Нысантæ: бацамонын, цавæр æрхæцæн нысæнттæ æвæрын хъæуы комкоммæ æмæ диалогон ныхасы.

Пълан:

1. Æрхæцæн нысæнттæ комкоммæ ныхасимæ хъуыдыйæдты (комкоммæ æмæ фæрссаг ныхасы арæст).

2. Ёрхæцæн нысæнттæ диалогон ныхасы (диалогон ныхасы хицæндзинадтæ).

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаг: Дзырдбаст æмæ хуымæтæг хъуыдыйад: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 135 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

5 семестр

Темæ №1-2-3: «Пунктуаци. Ёрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад æмæ къæдзыг йæ хайтты æхсæн. Ёрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады иумайаг хъуыдыйады уæнгимæ фыццаг хайы. Стъæлф къæдзыгимæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады» (6 сах.).

Нысæнтæ: зæрдыл æрлæууын кæнын пунктуацийы æмбарынады æмæ йæ бастдзинады тыххæй æвзагзонынады иннæ хайттимæ, сфæлхат кæнын пунктуацийы принциптæ æмæ æрхæцæн нысæнтты дих сæ функцитæм гæсгæ, раттын бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады æмбарынадимæ баст зонындзинадтæ, бацамонын æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады.

Пълан:

1. Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдзинад æвзагзонынады иннæ хæйттимæ.
2. Пунктуацийы сæйраг принциптæ.
3. Æрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ.
4. Вазыгджын хъуыдыйады иумæйаг æмбарынад.
5. Вазыгджын хъуыдыйады арæст æмæ сæ хуызтæ: бæттæгджын (бабæтгæвазыгджын, домгæвазыгджын хъудыйæдтæ), æнæбæттæгджын.
6. Вазыгджын хъуыдыйады грамматикон нысаниуæг.
7. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады арæст.
8. Ахастыты хуызтæ бабæтгæвазыгджын хъудыйады хæйтты æхсæн (иугæнæг, дихон, ныхмæвæрды).
9. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйадтæ иугæнæг, ныхмæвæрды, дихон бæттæгтимæ.
10. Къæдзыг бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады.
11. Æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады иумæйаг хъуыдыйады уæнгимæ фыццаг хайы.
12. Стъæлф къæдзыгимæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзадзы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.
2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæзтæ. Вазыгджын синтаксисосн æнæхъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 103 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.
4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.
5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №4-5-6-7: «Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн. Æрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйады къорд уæлæмхæст хаймæ: æмдомгæ уæлæмхæст хайттимæ (æмхуызон æмдомгæ æмæ алыхуызон æмдомгæ) æмæ къæпхæны уæлæмхæст хайттимæ. Уæлæмхæст хайтты бастдзинад кæрæдзимæ æмæ сæйраг хаймæ. Тире домгæвазыгджын хъуыдыйады. Стъæлф къæдзыгимæ домгæвазыгджын хъуыдыйады» (8 сах.).

Нысæнтæ: раттын домгæвазыгджын хъуыдыйады æмбарынадимæ баст зонындзинадтæ, бацамонын æрхæцæн нысæнттæ домгæвазыгджын хъуыдыйады.

Пълан:

1. Домгæвазыгджын хъуыдыйады арæст.
2. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хайттæ.
3. Бæттæгтæ, бæттæг дзырдтæ æмæ æмбарынгæнинаг дзырдтæ домгæвазыгджын хъуыдыйады.
4. Уæлæмхæст хайы бастдзинад сæйраг хаймæ.
5. Домгæвазыгджын хъуыдыйады хуызтæ.
6. Домгæвазыгджын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хаймæ: æмдомгæ уæлæмхæст хайттимæ (æмхуызон æмдомгæ æмæ алыхуызон æмдомгæ) æмæ къæпхæны уæлæмхæст хайттимæ.
7. Уæлæмхæст хайтты бастдзинад кæрæдзимæ æмæ сæйраг хаймæ.
8. Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады.
9. Тире домгæвазыгджын хъуыдыйады.
10. Стъæлф къæдзыгимæ домгæвазыгджын хъуыдыйады.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуац. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæзтæ. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 103 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Тема №8-9-10-11: «Къæдзыг æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Стъæлф къæдзыгимæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады. Дыстъæлф æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн. Тире æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн (ВСÆ)» (8 сах.).

Нысантæ: раттын æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады æмбарынадимæ баст зонындзинæдтæ, бацамонын æрхæцæн нысæнттæ æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады, раттын вазыгджын синтаксисон æнæхъæны (ВСÆ) тыххæй æмбарынад æмæ бамбарын кæнын йæ хицæндзинад æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйæдтæй ранымады ахастытимæ.

Пълан:

1. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады иумайаг æмбарынад.

2. Ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑдты ар̆э̆зт (гом ӑм̆ӑ ӑх̆г̆ӑд структурӑим̆ӑ) ӑм̆ӑ хуызт̆ӑ: иу нысаниуӑг̆им̆ӑ (ӑм̆барынг̆ӑн̆ӑн, ӑф̆соны, б̆ӑл̆выр̆д̆г̆ӑн̆ӑг, ныхм̆ӑв̆ӑр̆ды, б̆ӑд̆зыр̆ды-ӑфо̆ны, ӑф̆соны-ф̆ӑстиўӑджы) ӑм̆ӑ цалд̆ӑр нысаниуӑг̆им̆ӑ.

3. К̆ӑд̆зыг ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑды х̆ӑйтты ӑх̆сӑн.

4. Ст̆ӑл̆ф к̆ӑд̆зыг̆им̆ӑ ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑды.

5. Дыст̆ӑл̆ф ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑды х̆ӑйтты ӑх̆сӑн.

6. Тире ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑды.

7. Вазыгджын синтаксисон ӑнӑх̆ӑн̆ ӑм̆ӑ й̆ӑ хиц̆ӑнд̆зйнӑд ӑнӑбӑттӑг вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑд̆ӑй ранымады ӑх̆асты̆тйм̆ӑ.

Литературӑ:

а) основная литературӑ:

1. Гуӑц̆ӑл̆ты Л. Б., Санаты Р. Р. Ирон ӑв̆зӑджы практикум. Пунктуӑци. – Дзӑуд̆жых̆ӑу, 2013.

2. Цопанты Р. Г., Х̆ӑӑц̆м̆ӑз̆ты Е. С. Вазыгджын х̆уыды̆д̆ӑд. Иск̆ӑй ныхас зӑг̆ыны ф̆ӑр̆э̆зт̆ӑ. Вазыгджын синтаксисон ӑнӑх̆ӑн̆: ахуырадон-методикон чыныг. – Дзӑуд̆жых̆ӑу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 103 ф.

ӑ) до̆пол̆нйтӗль̆ная̆ лйтӗрӑтўрӑ:

3. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К. Г., Дзодзыккаты З. Б., Цопанты Р. Г. Нырыккон ирон ӑв̆зӑг. Ахуырг̆ӑн̆ӑн чыныг уӑлд̆ӑр ск̆о̆лӑты студент̆ӑн. – Дзӑуд̆жых̆ӑу, 2010.

6. Ирон ӑв̆зӑджы орфографи ӑм̆ӑ пунктуацйй̆ы ӑг̆д̆ӑут̆ӑ. – Дзӑуд̆жых̆ӑу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р. Г., Х̆ӑӑц̆м̆ӑз̆ты Е. С. Нырыккон ирон ӑв̆зӑджы синтаксис. – Дзӑуд̆жых̆ӑу, 2001.

Темæ №12-13-14: «Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты (алыхуызон бастдзинады хуызтимæ). Тире бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады» (6 сах.).

Нысантæ: раттын иумæйаг æмбарынад бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты тыххæй, бацамонын къæдзыг æмæ тирейы æвæрыны æгъдæуттæ бирæхайон вазыгджын хъуыдыйадты.

Пълан:

1. Вазыгджын хъуыдыйæдтæ алыхуызон бастдзинады хуызтимæ (бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдтæ).

2. Сæ хайтты иугонд алыхуызон синтаксисон бастдзинадтæй: бабæттæ, домгæ æмæ æнабæттæ.

3. Сæ дихкæнынад хицæн къордтыл: бабæттæ æмæ домгæ бастдзинадимæ, домгæ æмæ æнабæттæг бастдзинадимæ, бабæттæ æмæ æнабæттæг бастдзинадимæ, бабæттæ, домгæ æмæ æнабæттæг бастдзинадтимæ.

4. Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты (алыхуызон бастдзинады уызтимæ).

5. Тире бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады.

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæзтæ. Вазыгджын синтаксисон æнахъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 103 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №15-16-17: «Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст. Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст» (6 сах.).

Нысан: бацамонын бабæтгæвазыгджын æмæ домгæвазыгджын хъуыдыйадты синтаксисон æвзæрст.

Пълан:

1. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст:
 - Сбæрæг кæнын хъуыдыйады хуыз загъды нысанмæ гæсгæ (таурæгъон, фарстон, разæнгардгæнæн); эмоционалон ахуыртмæ гæсгæ (хъæрон / æнæхъæрон).
 - Ссарын вазыгджын хъуыдыйад аразæг грамматикон бындуртæ; бакæсын хъуыдыйады хæйттæ.
 - Бацамонын, цавæр бабæтгæ бæттæгтæй баст сты вазыгджын хъуыдыйады хæйттæ (иугæнæг, ныхмæвæрды, дихон).
 - Сбæрæг кæнын вазыгджын хъуыдыйады хæйтты æхсæн ахастыгæ (ранымад, ныхмæвæрд, цауты кæрæдзи фæдыл цыд æмæ æнд.).
 - Бамабын кæнын æрхæцæн нысæнтты æвæрд.
 - Вазыгджын хъуыдыйад аразæг хæйттæ равзарын хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ (хуымæтæг хъуыдыйæдты хуызæн).
2. Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст:
 - Сбæрæг кæнын хъуыдыйады хуыз загъды нысанмæ гæсгæ (таурæгъон, фарстон, разæнгардгæнæн); эмоционалон ахуыртмæ гæсгæ (хъæрон / æнæхъæрон).
 - Ссарын вазыгджын хъуыдыйад аразæг грамматикон бындуртæ; бакæсын хъуыдыйады хæйттæ.
 - Бацамонын сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ.
 - Сбæрæг кæнын уæлæмхæст хайы хуыз – раттын æм фарст, бацамонын бастдзинады фæрæз (бæттæг кæнæ бæттæг

дзырд), зæгъын, сæйраг хаимæ куыд баст у, уый (иу дзырдимæ, дзырdbастимæ, æппæт сæйраг хаимæ), æмæ бацамонын уæлæмхæст хайы хуыз: æмбарынгæнæн, бæрæггæнæн, бадзырдон, нысаны, æфсоны æмæ æнд.

- Бамабрын кæнын æрхæцæн нысæнтты æвæрд.
- Сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ равзарын хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ (хуымæтæг хъуыдыйæдты хуызæн).

3. Домгæвазыгджын хъуыдыйад цалдæр уæлæмхæст хаимæ синтаксисон æвæрст.

- Сбæрæг кæнын хъуыдыйады хуыз загъды нысанмæ гæсгæ (таурæгъон, фарстон, разæнгардгæнæн); эмоционалон ахуырстмæ гæсгæ (хъæрон / æнæхъæрон).

- Ссарын вазыгджын хъуыдыйад аразæг грамматикон бындуртæ; бакæсын хъуыдыйады хæйттæ.

- Бацамонын хæйтты нымæц, ссарын сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ.

- Сбæрæг кæнын домгæ бастдзинады хуыз: цæгон, параллелон, æмхуызон æмдомгæ æмæ æнд.

- Бамабрын кæнын æрхæцæн нысæнтты æвæрд.
- Сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ равзарын хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ (хуымæтæг хъуыдыйæдты хуызæн).

Литературæ:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л. Б., Санаты Р. Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуаци. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р. Г., Хъæцмæзты Е. С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæзтæ. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А. Ю., 2016. – 103 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н. К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л. Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдауттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

Темæ №18-19-20: «Æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст. Бирæхайон (алыхуызон бастдзинады хуызтимæ) вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст» (6 сах.).

Нысантæ: бацамонын æнæбæттæгвазыгджын æмæ бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст.

Пълан:

1. Æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрст.

- Сбæрæг кæнын хъуыдыйады хуыз загъды нысанмæ гæсгæ (таурæгъон, фарстон, разæнгардгæнæн); эмоционалон ахуыртмæ гæсгæ (хъæрон / æнæхъæрон).

- Ссарын вазыгджын хъуыдыйад аразæг грамматикон бындуртæ; бакæсын хъуыдыйады хæйттæ.

- Сбæрæг кæнын, цал хайæ арæст у, цавæр мидисон ахастытæ ис се 'хсæн (иу афоны, алы афонты, ныхмæвæрды, æфсон æмæ фæстиуæдджы æмæ æнд.).

- Бамабын кæнын æрхæцæн нысантты æвæрд.

- Равзарын вазыгджын хъуыдыйады хæйттæ куыд хуымæтæг хъуыдыйæдтæ.

2. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрст.

- Сбæрæг кæнын хъуыдыйады хуыз загъды нысанмæ гæсгæ (таурæгъон, фарстон, разæнгардгæнæн); эмоционалон ахуыртмæ гæсгæ (хъæрон / æнæхъæрон).

- Ссарын вазыгджын хъуыдыйад аразæг грамматикон бындуртæ; бакæсын хъуыдыйады хæйттæ.

- Бацамонын, цавæр бастдзинады хуызтæ æмбæлыны хъуыдыйады, уый (бабæттæ æмæ домгæ, бабæттæ æмæ æнæбæттæг, домгæ æмæ æнæбæттæг, бабæттæ домгæ æмæ æнæбæттæг). Ранымайын бæттæгтæ (бæттæг дзырдтæ).

- Хуымæтæг хæйттæ сæ мидисмæ гæсгæ къордтыл адих кæнын. Бацамонын хуымæтæг хæйтты æхсæн ахастытæ.

- Бамбарын кæнын æрхæцæн нысæнтты æвæрд

- Сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ равзарын хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ (хуымæтæг хъуыдыйæдты хуызæн).

Литература:

а) основная литература:

1. Гуæцæлты Л.Б., Санаты Р.Р. Ирон æвзаджы практикум. Пунктуац. – Дзæуджыхъæу, 2013.

2. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Вазыгджын хъуыдыйад. Искæй ныхас зæгъыны фæрæзтæ. Вазыгджын синтаксисосн æнæхъæн: ахуырадон-методикон чиныг. – Дзæуджыхъæу: ИПЦ ИП Цопанова А.Ю., 2016. – 103 ф.

æ) дополнительная литература:

3. Багаев Н.К. Современный осетинский язык. Ч. 1, 2. – Орджоникидзе, 1965, 1982.

4. Гацалова Л.Б. Русско-осетинский, осетинско-русский словарь лингвистических терминов. – Владикавказ, 2007.

5. Джусойты К.Г., Дзодзыккаты З.Б., Цопанты Р.Г. Нырыккон ирон æвзаг. Ахуыргæнæн чиныг уæлдæр скъолаты студенттæн. – Дзæуджыхъæу, 2010.

6. Ирон æвзаджы орфографи æмæ пунктуацийы æгъдæуттæ. – Дзæуджыхъæу: Ир, 2004.

7. Цопанты Р.Г., Хъæцмæзты Е.С. Нырыккон ирон æвзаджы синтаксис. – Дзæуджыхъæу, 2001.

3.2. Методические указания по проведению семинарских / практических занятий по дисциплине «Практикум по осетинскому языку»

Методические указания для преподавателей по проведению практических занятий по дисциплине «Практикум по осетинскому языку»

Методические указания для студентов.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум» арæзт у цалдæр хайæ:

I. «Ирон æвзаджы фонетикон зонындзинæдтæ»

II. «Нырыккон ирон æвзаджы нормæтæ. Орфоэпион нормæ. Цавды нормæтæ. Грамматикон нормæ (морфологион, дзырдарæзтон, синтаксисон). Лексикон нормæ æмæ ныхасы коммуникативон миниуджытæ (бæлвырддзинад, логикондзинад, сыгъдæгдзинад, аивдзинад)»

III. «Орфографион æмæ пунктуацион нормæтæ»

IV. «Ирон æвзаджы ныхасы культурæ æмæ нормæтæ».

Дисциплинаы хицæн хæйттæй конд домæ аудиторийон æмæ хæдзармæ фысгæ куыстытæ, аудиторон контролон куыстытæ аразын.

Практикон ахуырмæ цæттæгæнгæйæ, студент хъуамæ сфæлхат кæна практикон ахуыры темæимæ баст рацыд грамматикон æрмæг (теоретикон раныхæстæ), хъуамæ сæххæст кæна хæдзармæ лæвæрд фысгæ æмæ дзургæ хæстæ.

Контролон куыстытæ студенттæ æххæст кæнынц аудиторийы æмæ хæдзары дæр, æмæ сæ дæттынц ахуыргæнагмæ, цæмæй сæ сбæрæг кæна, уый тыххæй.

Методические указания для преподавателей.

Дисциплина «Ирон æвзаджы практикум»-ы ахуыргæ аразгæйæ, ахуыргæнаг хъуамæ æнаæмæнг зæрдыл дара амынд дисциплинаы специфика. Фыццаг ахуырты ахуыргæнаг хъуамæ базонгæ кæна студентты ахуырты арæзтимæ, дисциплинаы домæнтæ æмæ зонындзинæдтæм цæстдарды æмæ сæ бæрæг кæныны хуызтимæ. Студенттæн бамбарын

кæнын хъæуы, дисциплинаейæ æрмæст аудиторон ахуыртæ нæ, фæлæ ма хæдзары куыстытæ дæр, стæй контролон куыстытæ дæр кæй ис, уый. Студенттæ хъуамæ скæной дыууæ тетрады: иу – лекцион (практикон) ахуыртæн, дыккаг та – контролон куыстытæн.

Ахуыргæнæджы хæс у студенттæм теоретикон зонындзинаедты бындурыл нырыккон ирон æвзагæй практикон фæлтæрддзинаедтæ райрæзын кæнын, цæмæй сæ уыдон сæ ныхасы арæхстджынаей пайда кæнын.

Студент цы ахуыртæ фæцух кодта, уыдоны æрмæгыл хъуамæ бакуса æмæ сараза конспект; дзуапп ратта темæйæ фæрстытæн; кæй нæ бамбæрста, уыцы фæрстытæ йын ахуыргæнæг раргом кæны; студент кæд практикон ахуыр фæцух кæна, уæд хъуамæ дзуапп ратта теоретикон фæрстытæн, стæй сæ практикон æгъдауæй сфидар кæна; студенты куырдиатмæ гæсгæ йын ахуыргæнæг зын темæтæ бамбарын кæны.

Дисциплинаейы программæ арæзт у 5 хайæ, алы хайы фæстæ дæр аразын хъæуы контролон куыст, кæнын сæрмагонд хатдзæгтæ. Дисциплинаейы ахуырадон программæ сахуыр кæнгæйæ, студент уагъд цæуы зачет дæттынмæ кæнæ йын, æнæ зачет дæтгæйæ, æвæрд цæуы зачет (кæд æппæт куыстытæ дæр æнтыстджынаей сæххæст кæна, уæд).

IV. КОНТРОЛЬ ЗНАНИЙ

6.1. Балльная структура оценки.

1 семестр

Бæрæг кæныны хуызтæ	Баллы тæккæ къаддæр бæрц	Баллы тæккæ фылдæр бæрц
1-аг – 9-æм къуыриты бæрæггæнаæнарæзт у ахæм куыстытæй	0	25
• аудиторон куыст		7
• хæдзармæ куыст		9
• хибар куыст		9
1-аг арæнон контролон куыст – 9-æм къуырийы	0	25
10-æм – 18-æм къуыриты бæрæггæнаæн арæзт у ахæм куыстытæй	0	25
• аудиторон куыст		7
• контролон куыст		9
• хибар куыст		9
2-аг арæнон контролон куыст – 18-æм къуырийы	0	25
Иумæйагæй:	0	100

2 семестр

Бæрæг кæныны хуызтæ	Баллы тæккæ къаддæр бæрц	Баллы тæккæ фылдæр бæрц
1-аг – 8-æм къуыриты бæрæггæнаæнарæзт у ахæм куыстытæй	0	25
• аудиторон куыст		7
• хæдзармæ куыст		9
• хибар куыст		9
1-аг арæнон контролон куыст – 8-æм къуырийы	0	25

9-æм – 17-æм къуыриты бæрæгтæнæн арæзт у ахæм куыстытæй	0	25
• аудиторон куыст		7
• контролон куыст		9
• хибар куыст		9
2-аг арæнон контролон куыст – 17-æм къуырийы	0	25
Иумæйагæй:	0	100

ТЕСТОВЫЕ ЗАДАНИЯ.

Алы тесты дæр – 15 фарсты
Баллты нымæц иу фарстæн – 2

Æмсæр сты ... хъуыдыйады хæйттæ
+бабæтгæвазыгджын
домгæвазыгджын
хуымæтæг

Къæдзыг сæрмагонд хъуыдыйæдтæй арæзт вазыгджын хъуыдыйады æвæрæм:
иувæрсыг хъуыдыйады кæрон
комкоммæ ныхасимæ авторы дзырдты фæстæ хъуыдыйæдты +иу вазыгджын хъуыдыйады мидæг кæрæдзиимæ иугæнæг бæттæгтæ *æмæ, дæр, стæй, дæр-дæр, нæдæр-нæдæр, нал-нал, ма-ма, мауал-мауал* æмæ æндæрты руаджы цы сæрмагонд хъуыдыйæдтæ баст вæййыц, уыдоны 'хсæн

Къæдзыг сæйраг æмæ уæлæмхæст хъуыдыйæдты 'хсæн æвæрæм:
+уæлæмхæст хъуыдыйад сæйраг хъуыдыйады фæстæ куы фæлæууы æмæ куы райдайы вазыгджын бæттæгтæ *уымæн æмæ, уымæ гæсгæ, уый тыххæй æмæ-йæ, уæд*

уæлæмхæст хъуыдыйады кæрон
ныхмавæрды бæттæгты фæстæ

Къæдзыг хъуыдыйады æмхуызон уæнгты 'хсæн æвæрæм:
+фæлхатгæнгæ бæттæгтæ *дæр-дæр, уæд-уæд, нæ-нæ, нæдæр-
нæдæр, куы-куы*-йы руаджы баст æмхуызон уæнгты 'хсæн
иу хъуыдыйады уæнгтæ дзуапп куы дæттой алыхуызон
фæрстытæн
фæлхатгæнгæ бæттæг *дæр-дæр* цы æмхуызон уæнгтæ
фæбæтты, уыдон ма бæттæг *æмæ*-йæ баст куы фæцæуынц,
уæд

Æмхасæн хицæн кæнæм къæдзыгæй:
+номивæджы куы æмбарын кæна, уæд
æмхасæн сæрмагонд ном куы ваййы (æнæ æмбарынгæнæн
дзырдтæй), уæд æй, бæлвырд кæныны интонациимæ
зæгъæм æви нæ, уæд
бæрæггæнинаг дзырдтимæ баст куы нæ ваййы, уæд

Сæрмагонд хъуыдыйæдтæй арæзт вазыгджын хъуыдыйад
хицæн кæнæм
+къæдзыгæй
хъæры нысанæй
фарсты нысанæй

Иугæнæг бæттæгтæ сты:
+æмæ, дæр, стæй, дæр-дæр. нæ-нæ, нæдæр-нæдæр, нал-нал,
ма-ма
фæлæ, та, афтæмæй, уæддæр, кæннод, æндæр
йе, кæнæ, æви, куы-куы, кæнæ-кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды

Хъуыдыйæдтæй кæцы у вазыгджын?
+Абоныл рæдауæй хур йæ тынтæ тауы, знонмæ та цъæх
арвæй рухсы цыртт нæ хауы.
Уый адæм афтæ кæрæдзийæн сæ рæсугъд зæрдæйæ
фæзæгъынц.

Кæд, мыййаг, уыдон амонд æндæр хуызы æмбарынц?

Ссарут раст æвæрд къæдзыгтимæ хъуыдыйад æмхуызон уæнгтимæ:

Уыцы хъæуты æппæтæй иста йæ зæххыты мызд: хор царв цыхт мыд.

Цъæх мигъы бынæй, куы фæзыны куы фæаууон ваййы фæлурс хуры цæст.

+Йæ зæрдæ рухс кодта зад тоницаг нартхæрттæй, сыгъдæг уæлдæфæй, уæрæх быдырты уындæй.

Ссар бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад:

Бас кæй басудзы, уый доныл дæр фу кæны.

+Дуар тынг æрбахостæуыди, æмæ Къоста йæ куыст фæуагъта.

Кæд цæфæй нæ мæлыс, уæд дын уый та – рæхуыст.

Кæцы ныхасы хæйттæ сты сæрмагонд?

миногон, бæттæг, æвастхæр, фæсæвæрд

нымæцон, хайыг, разæвæрд, бæттæг

+мивдисæг, нымæцон, номивæг, фæрсдзырд

Иугæнæг бæттæгтæ сты:

фæлæ, уæддæр, кæнæ, кæннод

+куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст

æви, кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды

Дихон бæттæгтæ сты:

фæлæ, уæддæр, кæнæ, кæннод

+æви, кæнæ, йе-йе, фæнды-фæнды

куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст

Ныхмæвæрды бæттæгтæ сты:

куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст

фæнды-фæнды, æмæ, кæнæ, куы-куы

+кæннод, уæддæр, æрмæст, уый йеддæмæ

Бастдзинады фæрæзтæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады ныхмæвæрдзы ахастытимæ сты бæттæгтæ:

куд-афтæ, уа-уа, стæй, æрмæст

+фæлæ, та, уæддæр, кæддæра, уый йеддæмæ, кæннод

кæнæ, куы-куы, йе (йе-йе), æви, фæнды – фæнды

Æххæстæй тестытæ лæвæрд сты ахуырадон дисциплинæ «Ирон æвзаджы практикум»-ы «Бæрæггæнæн фæрæзты фонд»-ы.

4.2. Вопросы для подготовки к зачету.

1 семестр

1. Орфографийы æмбарынад.
2. Ирон орфографийы принциптæ.
3. Морфологион принцип ирон орфографийы.
4. Фонетикон принцип ирон орфографийы.
5. Бадзырдон принцип ирон орфографийы.
6. Традицион принцип ирон орфографийы.
7. Хъæлæсонты растфыссынад дзырды райдайæны.
8. Хъæлæсонты кæрæдзи ивынад.
9. Æмхъæлæсонты растфыссынад.
10. Дывæргонд æмхъæлæсонты растфыссынад.
11. Сæрмагонд нæмтты растфыссынад. Стыр дамгъæ.
12. Дзырды морфемон арæзт. Разæфтуанты растфыссынад.
13. Дзырды морфемон арæзт. Фæсæфтуанты растфыссынад.
14. Вазыгджын дзырдты растфыссынад.

3 семестр

1. Паддзахадон æвзаджы сæйраг функцитæ æмæ сæ ххæсткæнынад ирон æвзаджы. Ирон æвзаджы эстетикон æмæ этикон хæстæ.
2. Национ æвзаг. Литературон æвзаджы æмбарынад. Литературон æвзаджы миниуджытæ.
3. Ныхасы хуызтæ æмæ формæтæ.

4. Ныхасы жанртæ.
5. Текст куыд ныхасы иуæг. Текстты хуызтæ.
6. Текст куыд ныхасы иуæг. Бастдзинады хуызтæ текстты мидаг.
7. Текст куыд ныхасы иуæг. Бастдзинады логикон-мидисон фæрæзтæ. Грамматикон бастдзинадтæ.
8. Текстты иуæгтæ. Текстты хуызтæ æмæ сæ хицæндзинадтæ.
9. Ирон æвзаджы бынат дунейы æвзæгты 'хсæн. Ирон лексикайы этимологон сконд. Æндæр æвзæгтæй æрбайсгæ дзырдтæ ирон æвзаджы, сæ тематикон къордтæ. Ирон дзырдтæ æндæр æвзæгты.
10. Активон æмæ пассивон лексика. Æрбайсгæ дзырдтæ.
11. Ирон æвзаджы ныхасыздæхтытæ.
12. Ирон æвзаджы лексикон æмæ грамматикон хицæндзинадтæ.
13. Лексикографи. Дзырдзæтты хуызтæ ирон æвзаджы.
14. Графика. Ирон фыссынады истори.
15. Фразеологизмты æмбарынад.
16. Дзырд куыд ныхасы аивдзинады мадзал.
17. Ирон литературон æвзаджы нормæтæ. Нормæты хуызтæ: фонетикон, морфологион, дзырдарæзтон, контактон.
18. Лексикон нормæтæ. Лексикон рæдыдтыты хуызтæ. Плеоназм æмæ йæ хуызтæ. Тавтологи.
19. Грамматикон нормæтæ. Дзырдарæзтон нормæтæ.
20. Грамматикон нормæтæ. Морфологион нормæтæ.
21. Грамматикон нормæтæ. Синтаксисон нормæтæ.
22. Стилистикон нормæтæ.
23. Растдзурынады нормæтæ (орфоэпион).
24. Орфографион нормæтæ.
25. Ныхасы этикет. Ирон ныхасы этикеты миниуджытæ æмæ йæ бастдзинад иумæйаг ирон адæмы культурайæ. Этикетон формулæтæ. Табугонд дзырдтæ.
26. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Хъуыддаджы ныхас. Официалон-хъуыддагон стиль.
27. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Наукон стили иумæйаг характеристика. Наукон ныхасы дæлстийтæ

æмæ жанртæ. Наукон-ахуырадон тексты æвзаг æмæ арæзт (структурæ).

28. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Публицистикон стиль. Публицистикон стили жанртæ. Публицистикон стили æвзагон хицæндзинаедтæ.

29. Публицистика æмæ ныхасы культураыи норматæ.

30. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Аивадон стиль. Аивадон стили жанртæ. Аивадон стили æвзаджы миниуджытæ.

31. Аивадон тексты нывæфтыд-аивгæнæн мадзæлттæ (нывæфтыддзинад, стилистикон фигурæтæ).

32. Ирон æвзаджы функционалон стильтæ. Дзургæ ныхасы стиль æмæ литературон æвзаг. Дзургæ ныхасы æвзаджы лексикæ æмæ синтаксисы хицæндзинаедтæ.

5 семестр

1. Пунктуацийы æмбарынад, йæ бастдзинад æвзагзонынады иннæ хайттимæ.

2. Пунктуацийы сæйраг принциптæ.

3. Æрхæцæн нысæнттæ, сæ дих сæ функцитæм гæсгæ.

4. Къæдзыг вазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад æмæ къæдзыг йæ хайтты æхсæн.

5. Домгæвазыгджын хъуыдыйад. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хайттæ. Къæдзыг домгæвазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн.

6. Домгæвазыгджын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хайттимæ. Цалдæр уæлæмхæст хайы бастдзинад кæрæдзиимæ æмæ сæйраг хаймæ. Къæдзыг бирæхайон домгæвазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн.

7. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад. Къæдзыг æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн.

8. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдтæ бастдзинады алы хуызтимæ. Къæдзыг бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты.

9. Стъæлф къæдзыгимæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.

10. Дыстгæлф æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хайтты æхсæн.

11. Тире æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады.

12. Тире бирæхайон вазыгджын хъуыдыйады.

13. Вазыгджын синтаксисон æнæхъæн æмæ йæ хицæндзинад æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйадæй

14. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

15. Домгæвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

16. Æнæбæттæгвазыгджын хъуыдыйады синтаксисон æвзæрсты фæтк.

17. Бирæхайон вазыгджын хъуыдыйæдты синтаксисон æвзæрсты фæтк.

V. ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ МАТЕРИАЛ.

5.1. Словарь терминов (гlossарий) по дисциплине «Практикум по осетинскому языку»

Æвзæгты мыггаг – иу иумæйаг æвзагæй цы æвзæгтæ равзæрдысты æмæ сæ фонетикон, лексикон æмæ грамматикон сконды иудзинадтæ кæмæн ис, ахæм æвзæгты къорд.

Абарст – иу предмет кæнæ фæзынд барст цауы æндæримæ сæ цавæрдæр иумæйаг миниуæгмæ гæсгæ.

Аббревиатурæ – дзырдбасты дзырды фыццаг дамгъæтæй кæнæ мыртæй арæзт дзырд.

Адамон-поэтикон эпитеттæ (æмбæлынц æдзух уыцы иу дзырдтимæ: залты мит, цъæх бирæгъ, сæрджын саг, сау хох; цаугæ хох, лæугæ мæсыг; хъуытаз хъæлæс, хъуымбылдзыкку чызг, саджы сантыл амад лæппу, нæрæмон Сослан, бæркадкъух Сатана æ. æнд.).

Аивадон стиль – аив литература кæмæй пайда кæны, ныхасы ахæм функционалон стиль.

Акцентуалон комплекс – иумæйаг цавд кæуыл хауы, ахæмдзырдты къорд.

Аллегори – дæлгоммæ ныхас: цавæрдæр идейæ æвдыст цæуы предметон фæлгонцы.

Алфавит – дамгъæты рæнхъæвæрд кæрæдзийы фæдыл бæлвырд фæткыл.

Анадиплосис (дывæркæнынад) – иу рæнхъы, строфайы фæстаг дзырд кæнæ дзырдтæ фæлхатгонд цæуынц иннæйы райдианы.

Анафорæ сæвзæры, иу кæнæ цалдæр дзырды фæлхатгонд куы æрцæуынц алы периоды райдианы дæр, уæд.

Аннотаци – чиныджы, уацы кæнæ æндæр уацмысы мидисы, идейон арæзты, нысаны цыбыр характеристика.

Антонимтæ – сæ нысаниуджытæ ныхмæвæрд кæмæн сты, ахæм дзырдтæ.

Антропонимикæ – адæймæгты нæмтæ æмæ мыггæгтæ цы æвзагзонынады хай ахуыр кæны, уый.

Апостроф – уæлрæнхъон нысан, ирон æвзаджы дзы нысан кæнынц хъæлæсонты рахауд.

Архаизмтæ – абоны царды цы предметтæ, миниуджытæ, архæйдтытæ нал ис, уыдоны зæронд нæмттæ.

Асиндетон – хъуыдыйады арæзт æнæ бæттæгтæй (цæмæй ныхас экспрессивондæр уа, уый тыххæй бæттæг цухгонд æрцæуы).

Ассимиляци – мырты æмхуызонкæнынад, кæрæдзимæ хæстæг кæй лæууынц, уый аххосæй.

Атрибуци – ныхас алыхуызон бæрæггæнæнтæ æмæ фадатон дзырдты фæрцы бæлвырд кæныны фæзынд. Уыцы атрибуттæ – бæрæггæнæнтæ æмæ фадатон дзырдтæ – бæлвырддæр, конкретондæр кæнынц предметæн йæ форма, ас, бæрц, хуыз, архайдæн йæ бынат, афон, уавæр.

Аффикс – дзырдæн йæ лексикон æмæ грамматикон нысаниуæг цы морфемæ ивы, уый.

Ахæсгæ нысаниуæг – иу предметæй иннæмæ цавæрдæр иудзинадмæ гæсгæ цы нысаниуæг хаст æрцæуы, уый.

Бадзырдон принцип – ирон орфографийы принциптæй иу: дзырды растфыссынад йæ арæзмæ гæсгæ сбæрæг кæнæн куы нæ ваййы, уæд фыст цæуы цавæрдæр бадзырдмæ гæсгæ.

Бирæнысанон дзырд – цалдæр нысаниуæджы кæмæн ис, ахæм дзырд.

Бындур – дзырдты хай æнæ кæронæй.

Вазыгджын дзырд – дыуæ кæнæ фылдæр бындурæй арæст дзырд.

Геминаци – дывæркæнынад

Гипербола – предметы, фæзынды, архайды миниуæг, æцæг ын уæвæн куыд нæй, афтæ стырæй равдыст.

Гипонимизаци – иумæйаг номы (гиперонимы) ивд конкретон номæй (гипонимæй).

Градацийы сæйраг миниуæг у уый, æмæ кæрæдзи фæдыл æмбæлынц, сæ нысаниуæг иуæй иннæмæ тыхджындæргæнгæ кæнæ лæмæгдæргæнгæ кæмæн цæуы, ахæм дзырдтæ.

Графика – æвзагзонынады хай, кæцы ахуыр кæны дамгъæты конд æмæ сæ мырон нысаниуджытæ.

Дзургæ ныхас – дзурыны процессы кæй сарæстæуы, ахæм ныхас. **Дзургæ ныхас** арæхдæр фæамоны, литературон æвзаг чи фæзоны, ахæм адæймæгты 'хсæн æнаофициалон уавæрты, æнæ рагацау бацæттæгæнгæйæ, цы ныхас равзæры, уый.

Дзырдарæзтон варианттæ кæрæдзийæ хицæн кæнынц дзырдарæзæг аффикстæй (дзырды хайтгæй).

Дзырдарæзтон норматæ бæрæг кæнынц, дзырды хайттæ кæрæдзимæ куыд æфтыд цæуынц, ног дзырдтæ куыд арæст цæуынц, уый.

Дзырдарæзæг аффикс – уидагæй æндæр дзырд (æндæр лексикон нысаниуæгимæ) цы аффикс аразы, уый.

Дзырды лексикон нысаниуæг – дзырд цы нысан кæны, цы æвдисы, уый.

Диалект – бæлвырд бынаты, территорийы кæмæй пайда кæнынц, æвзаджы ахæм хуыз.

Диалог – ныхасы жанр, конд у, æдзух кæрæдзи чи ивы, кæрæдзи фæдыл чи цæуы, ахæм репликастæй.

Диссимиляци – алыхуызонкæнынад: дыууæ фæрсæй-фæрстæм кæнæ дзырды алы рæтты уавæг æмуызон æмхæлæсонтæй иу æндæрмæ куы рахизы, уый.

Доминантæ – синонимон рæнхъы уæрæхдæр, тыхджындæр нысаниуæг цы дзырдæн вæййы, уый.

Жаргон – бæлвырд социалон æмæ профессионалон къордты ныхас. Жаргоны æмбæлынц сæрмагонд, спецификон дзырдтæ æмæ фразеологизмтæ.

Инверси – дзырдты равгон рæнхъæвæрдды хæлд. Куыд зонæм, афтæмæй хъуыдыйады (кæнæ синтаксисон къорды) мидаг алы дзырдæн дæр ис, арæхдæр кæм æвæрд вæййы, ахæм бынат – равгон бынат. Уыцы бынатæй иппæрд куы æрцауы, «æнахуыр» ран æвæрд куы вæййы, уæд уый хуыйны инверси.

Индивидуалон эпитеттæ – авторы мидисон ассоциацийы фæстиуæг.

Историон принцип – орфографийы принциптæй иу: уымæ гæсгæ дзырдтæ фыст цауынц, куыд ныффидар сты, афтæ.

Иумæйагæвзагон эпитеттæ – цы дзырд бæрæг кæнынц, уыдонимæ æнгом баст бæрæггæнæнтæ.

Иунысанон дзырд – æрмæст иунаг нысаниуæг кæмæн ис, ахæм дзырд.

Комкоммæ нысаниуæг – бирæнысанон дзырдæн йæ сæйраг нысаниуæг.

Конспект – тексты мидис цыбыргондæй фыст.

Контактон варианттæ сты дыууæ æвзаджы æмархайды фæстиуæг.

Лексикæ – авзаджы дзырдуатон сконд.

Лексикологи – æвзаджы дзырдтæ цы æвзагзонынады хай ахуыр кæны, уый.

Лексикон нормæтæ, ома дзырдтæй пайда кæныны уагæвæрдтæ, бæрæг кæнынц, сæ нысаниуæгмæ гæсгæ кæрæдзимæ хæстæг дзырдты рæнхъæй кæцы равзарын хъæуы, йæ кæцы нысаниуæджы дзы спайда кæнын хъæуы, уый.

Литературон æвзаг – национ æвзаджы уæлдæр формæ, æвзаджы дæснытæ кæуыл бакуыстой, йæ ахæм хуыз. Ис ын дыууæ формæйы – дзургæ æмæ фысгæ.

Литотæ – гиперболаейæн ныхмæвæрд чи у, ахæм троп: предметы, архайды, фæзынды миниуæг цы у, уымæй йæ бирæ къаддæр æмæ лæмæгъдæрай æвдисын.

Метатезæ – мырты кæнæ уæнгты бынæтты ивд иу дзырды мидæг.

Метафора – иу предметы кæнæ фæзынды миниуджытæ «лæвæрд æрцæуынц» æндæр предмет кæнæ миниуæгæн сæ æмхуызондзинад кæнæ контрастмæ гæсгæ (сау дур, фæлæ сау зæрдæ; хъарм дон, фæлæ хъарм цæстæнгас).

Монографи у наукон куыст, наукон чиныг, иртасы иу цавæрдæр ахсджиаг фарст.

Монолог – дзуæджы активон ныхасы фæрцы арæст жанр.

Морфемæ – дзырды æппæты къаддæр нысаниуæгджын хай.

Морфологион варианттæ баст сты дзырды морфологион ивддзинæдтимæ.

Морфологион нормæтæ домынц алыхуызон ныхасы хайтты грамматикон формæты – хауæны, нымæцы, бæрцы æ. æнд. – раст арæст.

Морфологион принцип хынцы дзырдтæн сæ арæст æмæ домæ, цæмæй дзырды хайттæ (аффикстæ, морфемæтæ) кæддæриддæр фыст цæуой уыцы иу фæткмæ гæсгæ.

Наукон стилай фыст цæуынц наукон журналты æмæ æмбырдгæндты уацтæ, монографитæ, диссертацитæ, энциклопедитæ, дзырдуæттæ, ахуырадон литература, наукон докладтæ, лекцитæ, конференциты раныхæстæ æ. æнд.

Наукон уац – чысыл куыст, автор дзы дзуры иу бæлвырд темæйы кæнæ йæ иу хай иртасыны хатдзæгтыл.

Наукон-популярон куыстыты (очерк, чиныг, лекци, уац, телеравдыст) хæс у æхсæнады мидæг наукон зонындзинæдтæ парыхат кæнын.

Неологизм – цы ног предметтæ фæзыны, уыдоны нæмттæ.

Нормæ у æвзаджы элементты (дзырдты, дзырdbæстыты, хъуыдыйæдты) иумæйаг, фидаргонд пайдакæнынады хуызæг. Æвзаджы нормæтæ æрхъуыдыгонд не сты, – уыдон æвдисынц æппæт адæмы литературон æвзаджы райрæзты бæлвырд этап.

Ныхасы культура – æвзагзонынады хай, кæцы иртасы литературон æвзаджы нормæтæ æмæ бæрæг кæны, æвзаджы алыхуызон мадзæлттæй раст æмæ арæхстджынаы куыд пайда кæнын хъæуы, уый.

Ныхасы стиль – нæ царды бæлвырд уавæрты цы æвзаджы формæйæ пайда кæнæм, уый.

Ныхасы этикет – адæмы мидкультура, æгъдау, царды фæтк æвдисæг ныхасы формулæты иугонд.

Ономастика – сæрмагонд нæмттæ цы æвзагзонынады хай ахуыр кæны, уый.

Орфограммæ – дзырды ныффыст бæлвырд орфографион фæткмæ гæсгæ.

Орфографи – дзырдты растфыссынады тыххæй ахуырад.

Орфоэпи – зæлгæ, дзургæ ныхасы нормæтæ, æгъдæуттæ иртасæг дисциплинæ.

Орфоэпион нормæтæ баст сты хицæн мырты дзурынадимæ бæлвырд фонетикон позициты, алыхуызон грамматикон формæты, фразæйы ритмикон структурæимæ, цавд æвæрынимæ.

Официалон-хъуыддагон стиль – официалон, хъуыддаджы сферæйы чи æмбæлы (паддзахад æмæ адæмы ахастытæ, бæстæты, куыстуæтты, организациты 'хсæн ахастытæ), литературон æвзаджы ахæм хуыз.

Параллелизм (кæнæ симметри) – æнгæс элементты (хъуыдыйады уæнгты æ. æнд.) æмхуызон равæрд кæрæдзи фæстæ лæууæг цалдæр хъуыдыйады.

Парафразис (перифраз, перифразæ) – иу æмбарынад цалдæр æндæр æмбарынады фæрцы æвдисын: бафынаы ис – хуыссæджы хъæбысы аныгъуылдис; базæронд ис – йæ сæрыл халас æрбадтис.

Полилог – цалдæр адæймаджы кæм архайынц, ныхасы ахæм жанр.

Полисиндетон (бирæ бæттæгтæ) – бæттæг фæлхат кæнын. Ацы мадзалæй арæх пайда кæны куыд лирика, афтæ адæмон сфæлдыстад дæр.

Публицистика – æхсæнадон-политикон царды ахсджиаг фæрстытæ чи æргом кæны, удыхъæды сыгъдæгдзинады проблемæтыл чи дзуры, литературон уацмысты ахæм хицæн хуыз.

Пъланон конспект фæффыссынц æрмæджы (тексты) хицæн фрагменты бындурыл. Раздæр саразын хъæуы хуымæтæг пълан, стæй текстмæ гæсгæ бæстондæр ныффыссын алы пункты мидис дæр.

Разæфтуан – уидаджы размæ æвæрд морфемæ.

Рахауд – фонетикон фæзынд: хъæлæсон кæнæ æмхъæлæсон мыры фæцух, дзырды формæ ивгъайæ.

Реферат æвдисы наукон куысты иумæйаг мидис, дзуры йæ иллюстрацитыл æмæ иртасыны фæрæзтыл, наукон хатдзæгтыл æмæ сæ хъæугæдзинадыл.

Сæрибар конспект – тексты мидисы индивидуалон ныффыст, ома авторы хъуыдыты анализ.

Синекдохæ у сæйраг троптæй иу, йæ бындуры ис æнæхъæны номы бæсты хайы номæй кæнæ хайы номы бæсты æнæхъæны номæй пайда кæнын.

Синонимон рæнхъ – синонимты къорд иумæ.

Синонимтæ – сæ нысаниуджытæ хæстæг кæмæн сты, ахæм дзырдтæ.

Синтаксисон нормæтæ домынц, цæмæй раст арæзт уой сæйраг синтаксисон иуæгтæ – дзырдбаст æмæ хъуыдыйад. Ома дзырдтæ (дзырдбасты æмæ хъуыдыйады уæнгтæ) кæрæдзиимæ хъуамæ нывыл, хъæугæ фæткмæ гæсгæ уой баст æмæ кæрæдзи фæдыл раст æвæрд.

Стилистика – ныхасы стильтæ цæвзагзонынад ахуыр кæны, уый.

Стилистикон нормæтæ бæрæг кæнынц, жанры, функционалон стили хицæндзинæдтæ хынцгæйæ, æвзаджы иуæгтæй куыд пайда кæнын хъæуы, уый. Иу стилай фыст тексты куы фембæлынц æндæр стили дзырдтæ, уæд æрцауы стилистикон рæдыд.

Стилистикон фигура у сæрмагонд синтаксисон арæзт, автор дзы пайда кæны ныхасы аивдзинад фæтыхджындæр кæнынæн.

Тезистæ – доклады, наукон уацы сæйраг хъуыдыты цыбыртæй ныффыст. Алы тезис дæр фылдæр хатт фæвдисы иу абзацы мидис, хицæн микротемæ.

Текстуалон конспект – уацмысәй ист хицән цитатәтәй арәзт.

Тематикон конспект арәзт вәййы, уыцы иу темә чи әргом кәны, цалдәр ахәм тексты мидисмә гәсгә әмә әвдисы алыхуызон цәстәнгәстә уыцы иу фарстмә.

Уәнг – иу рауләфтән цы дзырды хай фәзәгъәм, уый.

Уидаг – дзырды сәйраг нысаниуәгджын хай.

Фәсәфтуан – уидаджы фәстә әвәрд морфемә.

Фонетикон принцип – дзырд куыд хъуысы, афтә йә фыссын цы принцип домы, уый.

Формааразәг аффикс – дзырдән йә бәлвырд грамматикон формә цы аффиксы фәрцы арәзт цәуы, уый.

Фразеологи – фразеологион дзырdbәстытә цы әвзагзонынады хай ахуыр кәны, уый.

Фразеологион дзырdbәстытә – фидар, әнәфехалгә дзырdbәстытә, кәцытә әвзаджы әмбәлынц цәттәйә әмә сын хицән дзырдтау вәййы иу, әрмәст ахәсгә нысаниуәг.

Фысгә ныхас – графикон нысәнтты (дамгъәты) фәрцы гәххәттыл, әндәр әрмәгыл, экраныл әвдыст ныхас.

Хуымәтәг ныхас – литературон әвзаджы нормәтә хәлд кәм цәуынц, ахәм ныхас, арәхдәр дзы пайда кәнынц әнахуыргонд адәм (зәгъәм, ныххаудта – ныххауди-йы бәсты, ныххафт ласта – ныццавта- йы бәсты, хъәзныг, хуыл кәнын, кыбылой).

Цавдон уәнг – дыууә кәнә фылдәруәнгон дзырды хъәләсы уагәй иртәст цы уәнг фәцәуы, уый.

Экспрессивон синонимийы бындыры ис нейтралон дзырды ивд ирддәр синонимәй.

Эпитет – предметы кәнә фәзынды хуызджын бәрәггәнән, фылдәр хатт загъд вәййы миногонәй.

Эпифорә – иу кәнә кьорд дзырды цалдәр рәнхы кәнә строфайы кәрон фәлхат кәнын.

Этикетон формуләтә сты, зонгә кәнгәйә, салам дәтгәйә, хәрзбон зәгъгәйә, арфә кәнгәйә кәмәй пайда кәнәм, уыцы фразәтә.

Учебно-методическое издание

Царикаева Фатима Ахсарбековна

ПРАКТИКУМ ПО ОСЕТИНСКОМУ ЯЗЫКУ

Учебно-методическое пособие

Редактор *Л.Б. Гацалова*
Технический редактор *Е.Н. Маслов*
Компьютерная верстка *С.А. Булацевой*
Дизайн обложки *Е.Н. Макаровой*

Подписано в печать 25.06.2021.

Формат бумаги 60×84 $\frac{1}{16}$. Бум. офс. Печать цифровая.

Гарнитура шрифта «Times».

Усл.-п.л. 7,5. Тираж 300 экз. Заказ № 61.

ФГБОУ ВО «Северо-Осетинский государственный университет
имени Коста Левановича Хетагурова»
362025, РСО-Алания, г. Владикавказ, ул. Ватутина, 46

Отпечатано ИП Цопановой А.Ю.
362002, РСО-Алания, г. Владикавказ, пер. Павловский, 3